Масса а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 26 май, 1977 шу. ● № 63 (5730). ● Мах 2 кеп.

1977 шера, 24 мае Москве хилар Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленум. Пленумо ладийгӀар КПСС ЦК Генеральни секретара, Конституционни комиссе председатела новкъоста Л. И. Брежнева «Советски Социалистически Республикай Союза Конституце проектах» яьча докладага.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленумах бола

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1977 шера 24 мае хилар Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленум.

Пленумо ладийгӀар КПСС ЦК Генеральни секретара, Конституционни комиссе председатела новкъоста Л. И. Брежнева «Советски Социалистически Республикай Союза Конституце проектах» яьча докладага.

Ший доклада тӀа нов. Л. И. Брежнева эггара хьалха дийцар СССР керда Конституци хьаянза ярг ца хилара дош хӀана эттад. ХӀанз йолаш йола Конституци тӀайийцачул тӀехьагӀа дӀадахача шовзткъа шера, аьлар цо, вай мехка, вай ерригача общество кӀоарга хувцамаш хиннад. Советски Союзе хьалъяьй дегӀаена, кхийна яьнна социалистически общество. Коммунистически парте кулгал а деш социализм хьалъеча толамаш дахарах доккхий принципиальни хувцамаш хиннад общественни вахара ерригача оагӀошка. Йовзаргйоацаш хувцаеннай мехка экономика. Укхаза йизза котало яьккхай социалистически доалахьен формаша. Низ бола бӀарчча халкъбоахама организм дегӀайоагӀа Ӏилма-технически революцена карагӀдаьннараш социалистически строя совленашца вӀаши дувзача ларда тӀа. ДегӀадоагӀаш латт советски общество социальни цхьатара хилар. Кхы а чӀоагӀагӀа хиннай болхлой класса, колхозни ахархой, халкъа интеллигенце йохаргйоаца союз. ЛеррагӀа дӀайоалаш латт керттерча социальни группашта юкъера башхалонаш. Шоай вахара леламо ше тӀа-тӀа гаргаувз вай мехка деррига къамаши народносташи. Хьахиннай наькха керда исторически общность — советски халкъ. Кхийна яьнна социализм хьалйича, бахача наькха деррига доакъош болхлой класса идейно-политически позицеш тӀа даьлча — пролетариата диктатура санна хьахиннача вай паччахьалкхенах а халкъюкъара паччахьалкхе хиннай. ЧӀоагӀа хувцаденнад Советски Союза дунен халкъашта юкъера хьали дунен деррига социально-политически сибати. СССР капиталистически го бaь хиннилга дӀадаьннад. Социализмах дунен система хиннай, хьахиннай низ бола социалистически содружество. Хоалуш мельяьй дунен капитализма позицеш. Иитташ къона паччахьалкхенаш, хьалха хинна колонеш империализмана дукхьала яьннай. Керда дунен тӀом ца хилийта бокъонца торо хьагучаяьннай, цу гӀулакха хӀанз а дукхен тӀагӀерттан къахьега дезе а.

КарагӀдаьнначох ког гӀортилга а еш, Коммунистически парте кулгалдеча советски халкъо хӀанз кхоачашдеш да коммунизм хьалъяра исторически декхараш.

Уж деррига хувцамаш, КПСС XXV съездо де оттадаьчо ма-яххара, теркаме нийцад СССР кердача Конституце Проекта тӀа.

Проект кийчъеш йизза чоте нийцай В. И. Ленина юкъейнхьаь хинна советски паччахьалкхе хьаяра принципаш, Советски паччахьалкхен хьалха хиннача конституцей положенеш, хӀаьта иштта тӀехьарча шерашка тӀайийца хинна а СССР общественни отношеней тайп-тайпара доакъош леладара тӀаерзаяь а йола дукха керда законодательни акташ. Иштта чоте нийцай вежарашха йола социалистически паччахьалкхенаш конституционно дегӀаяхкара опыт. Иштта я кердача Конституце Проект хьаяь йола тешаме лардаш.

Вай паччахьалкхе дегӀаяра керда хан-юкъ, советски халкъа карагӀдаьнна лоархӀамегӀа дараш, коммунизм хьалъеча цунна хьалхашка латта декхараш хьагойтача цу Проекта чулоацама белгала да эггара хьалха, керттера лостам хилара тарра, социалистически демократи дӀахо шеръяри кӀоаргъяри.

Алхха цу лостамагӀа Проекта тӀа дӀахо дегӀайоалаяьй социалистически паччахьалкхен политически ларда хиларна деррига лагӀай Советаш вӀашагӀйохкарен цар балхен принципаш. Цу лостамагӀа дода Проекта тӀа советски гражданий бокъонех, цар социально-экономически бокъонаш, граждански бокъонаши паргӀатонаши, царца цхьана паччахьалкхенна, халкъа хьалхашкара гражданий декхараш юкъе а хьош йола положенеш оттаелга.

Цу лостамагӀа йолх Конституце Проекта тӀа йола социалистически законности правопорядоки дӀахо чӀоагӀъярах йола лоархӀаме положенеш а.

«Социальни дегӀадахкари культурен» яхача Проекта лаьрххӀача глава тӀа йоах паччахьалкхено дешар, Ӏилма, искусство дегӀадоаладара, гражданий балхен вахарен хьалаш тоадара йоакхо еш хиларах.

Къаман-паччахьалкхен устройства декхараш Проекта тӀа къоастадаро Ӏалашду вай дукхача къамий союза юкъара хьашташи из хьахиннача хӀара республика хьашташи бокъенца демократически вӀаши тарделга, Ӏалашду советски мехка деррига къамаши народносташи массе а оагӀорахьара дегӀадахкари хадданза вӀаши гаргаахари.

Вай социалистически экономика Ӏалаьмате чӀоагӀа дегӀаярца дувзаденна да вай халкъа боахама доал дара керттера принципаш Проекта юкъе яхьар.

Кердача Конституце лаьрххӀа главаш я СССР машар безача ленински арахьарча политикаиен социалистически Даьхе лораяраи хетаяь.

Керда Конституци тӀаэцар, белгалдир нов. Л. И. Брежнева, мехка чурча вахара а, хӀаьта иштта дунен халкъашта юкъерча арене социализма, машара, прогресса низий позицеш чӀоагӀъяра а боккха лоархӀам болаш хургда.

Кердача Конституце положенеш чакхъяхаро вай берригa паччахьалкхени боахамен болх, Ӏаьдален доал дарен органий берригa болх дикала кердача боарам тӀа баккха беза, цо миллионаш болча советски наха торо лургья экономикана доал дара, паччахьалкхен аппарата балха тӀахьожам лоаттабара юкъе кхы а хьинарегӀа дакъа лаца.

Вай кердача Конституце, белгалдир нов. Брежнева, дерригача дуненна къаьгга дӀахьоккхаргда, социалистически демократи тӀа-тӀа чӀоагӀагӀеи кӀоаргагӀеи а чӀоагӀ а еш социалистически паччахьалкхе дегӀа мишта йоагӀа, къаьгга дӀахьоккхаргда, мишта я из, из социалистически демократи, сенах латт цун маӀан.

Вай кердача Конституце йӀаьхегӀа ергья дунен социализма опыта юкъара ганз, доазол дехьарча къахьегамхошта кортамукъа бовлара къовсам лоаттабе деган ураоттадеш бола хьоахкам хургба.

ДӀахо нов. Брежнева дийцар, кердача Конституце Проект дерригача халкъо ювцаргхиларца дувзаденначa партийни советски органий, мехка общественни организацей декхарех. Цо тӀахьийхар ма-могга шерагӀа, паргӀата, бокъонца корта болаш Конституце Проект ювцилга Ӏалашде, аьнна.

Вай паччахьалкхен обществон дегӀаяра керттера дешаш дерригача халкъо Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача белгала долча шера дувцаргхилар, аьлар нов. Брежнева, цига дукхача къахьегамхоша хьинаре дакъа лацар низ бола стимул хургья мехка деррига общественни вахар айдара, халкъа керда творчески низаш гучадоахаргда. социалистически яхь кхы а шерагӀа йоаржаергья.

Къамаьл чакхдоалаш нов. Брежнева аьлар: керда Конституци тӀаэцар вай мехка политически историе чухь лоархӀамё хӀама хургда. Вай ленински парте, вай социалистически паччахьалкхено, дерригача советски халкъо коммунизм хьалъяра сийлахь-доккхача гӀулакха юкъе, цунца дерригача дунен къахьегамхоша кортамукъал, адамлен прогресс бахьан, лаьттан тӀара чӀоагӀа машар бахьан лоаттабеча къовсама интернациональни гӀулакха юкъе хьош дола кхы цхьаькха а исторически дакъа хургда.

Нов. Л. И. Брежнева доклад ювцаш пренеех къамаьлаш дир: нн. Б. В. Качура — Украина Компарте Донецки обкома хьалхарча секретара, Л. Б. Ермина — КПСС Пензенски обкома хьалхарча секретара, Е. Н. Ауельбекова — Казахстана Компарте Кокчетавски обкома хьалхарча секретара, В. П. Орлова — КПСС Куйбышевски обкома хьалхарча секретара, М. М. Мусаханова — Узбекистана Компарте Ташкентски обкома хьалхарча секретара, В. В. Гришина — КПСС Московски горкома хьалхарча секретара, Г. В. Романова — КПСС Ленинградски обкома хьалхарча секретара, В. В. Щербицке — Украина Компарте ЦК хьалхарча секретара.

КПСС ЦК керттерча даькъе къоабалйир Конституционни комиссе хьачуенна СССР Конституце Проект, СССР Лакхехьарча Совета Президиума могадир дерригача халкъага ювца из араяккха.

Цу деша хьакъехьа ЦК Пленумо тӀайийцар тахан кепатохаш бола соцам.

ЦК Пленумо ладийгӀар КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара нов. М. А. Суслова «СССР Паччахьалкхен гимнах» баьча хоамага. Пленумо къоабалйир СССР Паччахьалкхен гимна тексти музыкальни редакции, хӀаьта из дош СССР Лакхехьарча Совета Президиуме дувца дӀачуделар.

КПСС ЦК-с иштта къоастадир организационни дешаш:

Пленумо нов. Н. В. Подгорный КПСС ЦК Политбюро члена декхарех мукъавалийтар.

Пленумо КПСС ЦК секретаралла хержав нов. К. В. Русаков.

Пленумо нов. К. Ф. Катушев КПСС ЦК секретара декхарех мукъавалийтар Экономически ВӀаши гӀо дара Совете из балха вахарца дувзаденна.

Цу тӀехь чакхбаьлайхар Пленумо ший болх.

СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗА КОНСТИТУЦЕ ПРОЕКТАХ БОЛА

1977 ШЕРА 24 МАЕ ТӀАЙИЙЦА КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА ПЛЕНУМА СОЦАМ

КПСС ЦК Генеральни секретара, Конституционни комиссе председатела нов. Л. И. Брежнева «Советски Социалистически Республикай Союза Конституце Проектах» яьча докладага ла а дийгӀа йийца а йийца, КПСС Центральни Комитета Пленумо соцам бу:

1. Конституционни комиссе хьачуенна Советски Социалистически Республикай Союза Конституце Проект керттерча даькъе къоабалъе.
2. Советски Социалистически Республикай Союза Конституце Проектах дола дош СССР Лакхехьарча Совета Президиуме дӀачудала а из дерригача халкъо ювцаргйолаш араяккха СССР Лакхехьарча Совета Президиума могаде а.

СОВЕТСКИ СОЮЗА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ГИМНАХ БОЛА

1977 ШЕРА 24 МАЕ ТӀАЙИЙЦА КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА ПЛЕНУМА СОЦАМ

СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ГИМНА ТЕКСТИ МУЗЫКАЛЬНИ РЕДАКЦИИ КЪОАБАЛ А Е СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ ЧӀОАГӀЪЯРА ДӀАЧУ А ЛЕ.

ЦХЬА БАРТ БОЛАШ ХЬАЛЛАЬЦАР

«Грознефть» объединене трубно-инструментальни база болхлой, инженерно-технически болхлой, гӀулакхерча наьха «Старогрознефть» мехкдаьттен гази доаккхача управлене коллективо КПСС обкома организационно-партийни балха отдела заведующи В. И. Дмитриенко № 44 йолча Горьковски хоржама округе гӀолла республика Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат оттавар хьаллацара хетаяь собрани чӀоагӀа цхьа барт болаш чакхъьлар.

Дош лу техника кхерамзлен инженера В. И. Болдыревна. Цхьаккха хӀама юкъе ца дуташ дувц цо собране гулбеннарашта депутаталла кандидат оттавачун вахара наькъах, цун къахьегама а юкъарча балха а гӀулакхех.

Кандидатура хьаллоацаш къамаьлаш дир электросварщика В. В. Фролкина, крановщика В. Е. Лобова.

Берригаш раьза а болаш собране соцам бир Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совете № 44 йолча Горьковски хоржама округе гӀолла депутаталла кандидат парте областной комитета организационно-партийни балха отдела заведующи Вениамин Иванович Дмитриенко оттаве.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат В. И. Дмитриенко оттавар къоабалдир Ӏилма-производственни Ерригсоюзни «Союзавтоматстром» объединене опытно-экспериментальни завода а № 3 йолча городской больница а коллективаша.

* * *

Бурувдеттара балхий Октябрьски управлене актови зале хилар «Октябрьнефть» НГДУ коллективо № 37 йолча Новопромысловски хоржамий округе гӀолла Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета председатела заместитель Дидигов Мурата Тамерлан оттавара енна предложени хьаллацара хетаяь хоржамашта хьалхара болхлой, технически болхлой, гӀулакхерча наьха собрани.

Управлене парткома секретара Е. П. Любимцева дош лу производственни обслуживане база слесарь волча А. Ю. Осмаевна.

— Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совете депутаталла кандидат Дидигов Мурата Тамерлан оттавар хьаллоац аз, — аьлар цо.

Дидигов Мурата Тамерлана кандидатура хьаллоацаш къамаьл дир бурувдеттарий профсоюза комитета председатела А. В. Игнатьева.

Берригаш раьза а болаш собране оттадир Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совете депутаталла кандидат Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета председатела заместитель Дидигов Мурата Тамерлан оттаве аьнна енна предложени хьаллаца.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХЛОЙ СЕМИНАР

Самарднйнахьа КПСС Ленински райкоме идеологически болхлой семинар хилар. Цига гулбеннабар юххьанцарча партийни организацей секретарий заместителаш, цхьайолча партийни организацей секретараши агитпунктай заведующеши.

ВӀашгӀкхийттачар чӀоагӀа безаме хеташ ладийгӀар исторически Ӏилмай доктора, Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен университета профессора В. Б. Виноградова нохчийн гӀалгӀайн шоашта гонахьа дахача халкъашца гаьнна хьалха дӀаяхача хана денз хьадоагӀача интернациональни бувзамех лаьца яьча лекцега.

Цул тӀехьагӀа укхаза къамаьл хилар хургдолча хоржамашта района цхьайолча агитпункташка беча балхах лаьца. Кооперативни техникумерча нов. Левенштейна, макхъеча комбинатерча нов. Раковас, иштта кхычар дийцар шоай агитпункташка хӀанз чакхйоахача мероприятеех.

БӀУБЕННА ГӀА БАХА, ДРУЖИННИКАШ!

ШИЙ ЛОӀАМЕРЧА ХАЛКЪА ДРУЖИНАЙ АКТИВА РЕСПУБЛИКАНСКИ СОБРАНЕ ДАКЪАЛОАЦАШ ХИННАРАША НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙЧЕН БЕРРИГАЧА ДРУЖИННИКАШКА ДАЬ КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий!

Тхо, ший лоӀамерча халкъа дружинай актива республикански собране дакъалоацараш, вӀашагӀкхийттад белгаларча хана. Нохч-ГӀалгӀай АССР къахьегамхой, берригa советски нах санна, Сийлахь-йоккхача Октябрьски Социалистически революце 60 шу дизара даха ма-доаггӀара накъадахара лаьржача социалистически яхьа юкъе а баха, доккха дакъалоацаш ба КПСС XXV съезда исторически соцамаш вахаре кхоачашдеча.

ИттлагӀча пятилетка хьалхара шу толамца чакх а даькха болхлоша, колхозхоша, инженерно-технически болхлоша, гӀулакхерча наха къовсам лоаттабу «ТӀехьабусараш хургбоацаш болх бе!», «ХӀара балха денна — дикала ЗнакӀ» яхача девизащца къа а хьегаш юбилейни шера тӀайийца декхараш чакхдахара.

Вай парте массаза йоакхо ю советски наха творчески къахьега, сатийна салаӀа, гӀоза вахар хилийтара хьалаш Ӏалашдеш, правопорядоки социалистически законности чӀоагӀдеш. Цу гӀулакха доккха дакъа кхоач, керттера моттиг ший лоӀамерча халкъа дружинашка а йолаш йолча, общественни самодеятельни бокъонаш лораяра организацешка.

Къахьегама вахта чакхъяьлча республика городашкеи юрташкеи юкъара порядок лораяра арабовл бӀаьш дружинникаш. Цар дакъалацерах ца хулаш дус дукха зуламаш. Дружинникаша доккха дакъа лоац общественни моттигашка малар меларащца, наькъашка дӀа-юха лелара бокъонаш телхаерашца, харцахьа леларашца, кхыдола аморальни гӀулакхаш доахкарашца къовсам лоаттабеш.

Юкъара порядок лораяра энтузиастий болх белгал а боаккхаш, цар дикача гӀулакхий бизза мах а беш, оаха, собране доакъошхоша ях, ший лоӀамерча халкъа дружинай балха тӀа хӀанз а дукха кхоачамбоацараш да. Берригача дружинникашка, республике бахача берригача нахага кхайкарал ду Нохч-ГӀалгӀайче лакхара культура йола республика, общественни порядка хьокхам бола моттиг хилийтара, Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара даха ма-доаггӀара накъадахара доккха дакъа лацара йолча яхье отта.

ТӀехьа а ца тетташ чакхдаха деза эггара хьалха коммунисташ, комсомольцаш, производства хьалхле лелаераш юкъе озарца ший лоӀамера халкъа дружинаш кердача низаца чӀоагӀъяра гӀулакхаш. ХӀара эзар сага сих 30 дружинник хиларга дӀакхача деза.

Юкъара порядок лораеш ха тӀа латтараш декхарийла ба эггара хьалха порядок телхаераш ца хилийтараи зуламаш а обществана духьалара гӀулакхаш а хилара бахьанаш гучадахараи шоай теркам тӀабахийта.

Даьча тохкамаша хьа ма-хьоккхара, республике хулача зуламех дукхагӀа дараш ду корта бохош дола малар меннараша. ЧӀоагӀбе беза малар меларцареи алкоголизмацареи, спиртни малар доххкара бокъонаш телхаерашцареи къовсам, улицашка, ковнашка, цӀеной подъездашка, скверашка, паркашка малар мелийта йиш яц, ший ханнахьа улицашкара а юкъарча моттигашкара а беха нах дӀабаха беза. Цу гӀулакха цахаддаш е еза общественноста тайп-тайпара дукха нах юкъе оза рейдаш.

Ший лоӀамерча халкъа дружинай районни штаба начальникаш чурча гӀулакхий отделашца цхьана, дружинай командираш, МВД участкови инспектораш декхарийла ба городашка, нах бахача пункташка дружинникаша патрулировани дӀакхахьара эггара эффективнегӀа система оттае а из юкъе йоалае а, къаьстта йоакхо е еза дружинникаши милице болхлойи чубоагӀа дӀа-юха лела патрульно-постовой нарядаш вӀашагӀйохкара, царча къаьстта йола участкаш маршруташ тӀачӀоагӀъе еза.

ШерагӀа пайда эца беза ДНД специализированни подразделенеши оперативно-комсомольски отрядаши кхелета боагӀараштa юкъе болх бара вӀашагӀйохкара Ӏоаяьча опытах.

Городашкеи нах бахача пункташкеи хӀанз а тӀехьа вайх беттaлу общественно пайдана къахьегамах къехкараш, цар ду зуламаш кӀезига дац. Лира къовсам лоаттабергба вай тунеядстваца. Дружинникаш, городашкеи юрташкеи баха нах доккха дакъалаца декхарийла ба уж нах гучабахараи къахьегама юкъе озараи.

Оаха кхайкарал ду наькъашка гӀолла транспорт дӀа-юха леларa бокъонаш телхаерашца къовсам лоаттабу специализированни дружинаш алсамъяхара. Боахамий кулгалхошка, общественни организацешка кхайкарал деш дех оаха малар тӀехдоаха нах гучабахара, уж автотранспорта тӀа болх бергбоацаш дӀабахара цахаддаш йоакхо елга.

ВӀалла тӀехьа а ца тетташ де деза социалистически доалахьенна тӀакхувдара зуламе хӀама дӀадаккхара гӀулакх, массанахьа вӀашагӀйохка еза цу гӀулакха лаьрххӀа йола подразделенеш. ДӀакъовла обществана духьаларча элементаша халкъе рузкъа лечкъаду Ӏургаш! Ший лоӀамерча халкъа дружинай декхар да хӀама лочкъаераш, шоашта болча пайданна бахераш ший ханнахьа гучабахар, тешаме боаца нах материально-бехктокхамерча балха тӀара юстарабахара оарцагӀа ялар. Юкъара порядок телхаерашца лира къовсам лоаттабарца цхьана вай декхарийла да социалистически законность толхадеш моттиг ца хилийта, советски сага бокъо, сий, ӀотоӀадеш дола хӀама воашкара гуча ца далийта.

Ший лоӀамерча халкъа дружинай штабий начальникашка, предприятей, учреждеией, организацей, колхозий, совхозий дружинай командирашка дех оаха ер кхайкарал дружинникий собранешка дувцар а порядок лораяра бокъонаш социалистически законность дӀахо а телха ца дайтара болх тоабара къаьгга дола гӀулакхаш белгалдахар.

19 июне–Советашка хоржамаш

ТАХАН—АГИТПУНКТАШКА

Дукха ха яц моттигерча Советашка хоржамаш хула ди тӀакхача йисар. Цу дийнахьа барт-цхьоагӀонца шо-шоай хоржамий участкашка хьа а бахкка толашагӀбола халкъа викалаш хоржаргба цар паччахьалкхен органашка.

— Дика дӀаболабаьб тха агитатораша харжархошта юкъе беш бола кхетама болх, — дувц агитпункта заведующи волча А. Х. Богатырева, — хӀанзлехьа харжархой спискаш оттаяьй, хӀанз юха а уж нийса хилар къоастадеш ба. Тайп-тайпара кхетама болх чакхбоакх агитатораша юрта бахача къахьегамхошта юкъе, уж бахача моттиге дӀаболхаш а агитпункте хьабехаш а.

Вай ювцар я Йоккхача Ачалкхерча № 17 йолча юкъерча школера № 18 йолча хоржамий участкера агитпункт. Доккхача цӀагӀа хоза кийчъяь стендаш я КПСС XXV съезда решенешта хетаяь. Укхаза хьалтеха да района, совхоза, школа юбилейни шерара социалистически декхараш. Истолаш тӀа хоза дӀанийсдаь эрсийн гӀалгӀайн меттала хоржамий хьакъехьара литература, керда газеташ, журналаш да. Гургйолчча метте хьалтеха я агитпункта план, хоржамий участка схема, агитаторий дежурства график...

Дукхача даькъе юртарча школашкара хьехархой а болаш, 40 совгӀа агитатор ва укхаза бахача наха юкъе кхетама болх беш. Царна дика бовз шоай участкашкара харжархой, хӀана аьлча дешархой даьша-ноаношца къамаьлаш деш каст-каста хул уж юртарча хӀара цӀагӀа. ХӀанз харжархошта цар дувц моттигерча Советашка хургдолча хоржамех, советски хоржамий система эггара демократичнегӀа хиларах, Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача шера юртарча къахьегамхошта хьалхашка латтача бехктокхамеча декхарех, наха дӀадовзийт вай меххара а доазол дехьара кердадараш. Къаьстта чӀоагӀа терко еш лелабу укхаза укх шера эггара хьалха кхадж тоссаш болча къонача харжархошца беш бола болх.

Харжархошта юкъе беча политически балха бехктокхам дика кхетабеш шоай декхараш дизза кхоачашдеш ба дукхагӀбола агитатораш. Царна юкъе ба хьехархой С. М. Чапанов, Дж. Г. Булгучев, Ш. З. Гомкортиева, М. М. Чапанов, Алина Александровнеи Евгений Костантиновичи Скородумовг1ар, лаборантка З. И. Алиева, дукха кхыбараш.

Б. ЧЕРБИЖЕВ,
тха штате воаца корреспондент.

* * *

Шерра даьржад МагӀалбика района моттигерча Советашка хургдолча хоржамашта кийчо елга. Укхаза хьалхе вӀашагӀъеллай 22 участкови хоржама комисси. Хоадам боллаш отаьча планагӀа болх беш я агитпункташ.

Бахача наха юкъе агитмассови болх хьинаре беш ба СоагӀапчарча, Юкъерча Ачалкхерча культура ЦӀеношкарча, № 2 йолча юкъерча школерча агитпунктай агитатораш. Укхаза КПСС горкома болхлоша дакъа а лоацаш чакхъяьхай агитаторашта лаьрхӀа совещанеш, вӀаштӀехьяьккхай агитаторий дежурство. Цу участкашка долаш да тайп-тайпара массово-политически литература, хаттарийн жопийн столаш.

ТкъоалагӀча хоржама участка центр я Долакоара культура ЦӀа. Агитпункте хоржама кампанена эшаш мел дар долаш да: балха плани агитаторий спискаши, микрорайона картеи цига бахаш бола нах юкъебола спискаши, агитаторий балха учет лелаю журнал. Цул совгӀа агитпункте массанахьа хьалдийтта лоавхк хоза кийчдаь транспаранташ, стендаш, лозунгаш. Бахача наха юкъе кхетама болх беш ба агитатораш.

Хоржамашта дика кийчо яьй 3-ча, 18-ча юкъерча школашкарча агитпункташка. «Алханчуртский» совхозерча агитпункте харжархошца 30 беседа, лекци чакхъяьккхай агитатораша. Цар къаьстта теркам тӀаухийт советски демократе чулоацамах, парте XXV-ча съездо халхашка оттадаь декхараш кхоачашдара тӀехьа яьржача социалистически яхье района а республика а толашагӀболча къахьегамхоша доахача толамех дувцара.

Хоржамашта хьалха баьржача балха юкъе хьинаре дакъа лоац района культура болхлоша. Агитпункташка болх беш я киноперадвижкаш, харжархошта юкъе болх бара вӀашагӀъехкай агитбригадаш. Иштта, ткъаь бархӀ саг юкъеволаш я Долакоарча культура ЦӀен агитбригада, цо хӀанззе а харжархошта лаьрхӀа йис концерт оттадаьд. Пушкина цӀерагӀча участкерча агитбригадо деннад ялх концерт. ХӀаьта дерригаш дӀалаьрхӀача агитбригадаша гойта концерташ ткъаь иттнега дӀакхаьчад.

А. МАГОМАДОВ,
Нохч-ГӀалгӀай халкъа творчества ЦӀен методист.

* * *

Курчалоерча № 2 йолча юкъерча школе болх бе йоланнача агитпункто шерра хьайийллай ший наӀараш. Цига дӀачуволдача хьалтеха да 1977 шера 19 июне районни а моттигерча а къахьегамхой депутатий Советашка хоржамаш хулаш хиларах хоам бу, хоза кийчдаь плакат. Агитпункте дика вӀаштӀехьдаьккхад наха хоржамех йола положенеш йовзийтар, харжархой спискаш оттаяр. Цу агитпункте каст-каста харжархошца вӀашагӀбетталу хӀанзара депутаташ. Цар отчеташ ю шоаш баьча балхах лаьца.

Эггара дикагӀа гургйолчча метте хьалтеха йоал балха план, агитаторий список. Долаш да мел даь гӀулакх дӀатӀаязду журнал. Стола тӀа ул хоржамий хьакъехьа доля литература, царна юкъе СССР Конституци а долаш. Укхаза веначунна торо я керда газеташ, журналаш деша.

24 агитатор ва агитпункте. ДукхагӀбараш школа хьехархой ба уж. ХӀаьта агитпункта заведующи — юххьанцарча классашта хьехаш йола Ахмарова Роза Зайндиновна я. Укхаза ухарий торо я лекцешка, беседашка ладувгӀа. Масала, хьехархочо Л. И. Ибрагимова дукха ха йоацца харжархошта дийцар «Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарах» яхача КПСС ЦК соцамах лаьца, иштта агитпункта заведующе дийцар социалистически мехкашта юкъерча барт — цхьоагӀонах, хьехархочо Магомедова Светлана Борисовнас—«Кхувш йоагӀача тӀехьенна атеистически а патриотически а кхетам баларах».

ДӀахо йодача хана ший болх агитпункто тӀаберзаберг-ба КПСС XXV съезда соцамаш кхоачашдаран Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача денна совгӀаташ кийчдарах нах оарцагӀбахара.

З. ХИЗРИЕВ,
№ 2 йолча Курчалоевски школа хьехархо.

ДИКА КЪА А ХЬЕГ СА А ЛОӀ

БархӀ бӀаь бежан леладейиш йолаш лаьрхӀа хьаь хьайбай комплекс я Урус-Мартановски района «Гойтинский» совхозе. Цига хӀанз лелабу 692 етт. Ӏаьсий, шиннараш.

Комплекса балха дерригача довкъошка дика вӀаштӀехьбаьккхаб къахьегам. Дисциплина чӀоагӀъяра хӀдданза йоакхо ю совхоза а ферма а кулгалхоша.

— Фу ду оаш саго балха гӀалат далийтача, — аьттар аз комплекса ЦӀеча уголоке гулбеннача совхоза кертгерча ветеринарни лорага Изнауров Альбекагеи, керттерча бухгалтерга Хатуев Салманагеи, комплекса заведующега Юшаев Исмаилагеи.

— ЛаьрхӀа вӀашагӀъелла совет я тха комплексе. Цунна юкъебоагӀа керттера зоотехник Шоипов Махьмад, дояркаш Юсупова Муцатеи Имурзаева Пазуи, Ӏаьсий леладеш йола Забирова Бекисат, бежа Ӏуй Исмаилов Ӏимрани, Мирзоев Салаудици, техник-осеменатор Оздамиров Хьамид, со, — жоп лу Юшаев Исмаила. — Къахьегама дисциплина толхаяьчунца совет гул а йиш къаьстта къамаьл хул тха. Кхетадайт цунга цо далийта гӀалат ферма ерригача коллектива зене долга, кхы а цкъа иззамо ийрча гӀулакх гучадалийтача могийтаргдоацилга а. ХӀаьта сатаца ишта цкъа къамаьл дийцачул тӀехьагӀа кхы дувца эшаш а хилаш. Хов совето бегаш бергбоацилга. ХӀана аьлча, соахка аьхки шозза шийгара гӀалат далийтачул тӀехьагӀа дика болх беш воллаше а цхьа бежа Ӏу дӀаваьккхар оаха. Цудухьа хӀанз дукха ха я совета заседание, комплекса коллектива собране оаха болхлой дисциплинах лаьца дош ца дувца.

ХӀара кӀира цкъа совета заседани хул. Цига дувц гучадаьннача кхоачамбоацарех уж нийсдалийтача бахьанех. ТӀехьарча кӀира дувлийта гӀалаташ дӀадаха новкъостал дергдола мероприятеш кийчъю.

Графикага хьежжа хӀара дийнахьа совхоза, комплекса цхьаша специалист хул укхаза дежурить деш. Из хьож хьайбаш мишта кхоаб, мел дика цӀенду, детт.

Цу гӀулакхаша вӀаштӀехьдалийтад коллектива къахьегама дисциплина чӀоагӀъе, наькъа бехктокхам лакхбе.

Дисциплина чӀоагӀа хиларах далац, нагахьа санна наькъа балхаша безам ца хилча, уж къадечох дог лазаш, шоайла барт болаш ца хилча. Из ха а ховш хьайбаш леладерий болх аттача баккхара, балхацара безам совбаккхара хадданза йоакхо ю.

Хьайбаш чулаттача ерригача помещенешка болх беш я чура нувхаш арайоаха транспортераш, хьайбашта автоматически хий меладу установкаш.

Доахан чулаттача хӀара помещене дояркашта лаьрххӀа хьакъоастадаь цӀа да. Цу чу цар лоаттабу бож беттача хана хилавза баргбоаца гӀирс, шийла йолча хана хий дохьу.

Мукъа ха хилча ЦӀеча уголоке салоӀ хьайбаш леладераша. Укхаза я телевизор, радиоприемник. Истола тӀа латт пандар, укх газетий журналий подшивкаш, шашкаш шахматаш кхыдар. Массарна дика гургйолчча моттиге хьалтеха доккха улг доал. Цунна тӀаязъяь я комплексе болх беча 32 дояркай тайпан цӀераши хӀаране балха кхоккхамаши. МоллагӀча дояркас мишта болх бу ха безам болчоа цу улга тӀа хьежача кховчам ба. Масала, хӀанз дояркашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха йоагӀа Эскиева Мали. План 2500 килограмм йолаш хӀара кхоабача Ӏаттагара укх шера 3000 килограмм шура яккха декхар тӀаийцад цо, хӀаьта лаьрхӀар толамца кхоачашдеш хьа а йоагӀа хӀанз. Иштта, апрель бетта планал совгӀа 480 килограмм шура яьккхар цо хӀара кхоабача Ӏаттагара — соахка цу юкъа яьккха хинначул 53 процент дукхагӀа.

— Болх чакхбаьнначул тӀехьагӀа хьайбаш леладераш укхаза гул ца луш цхьа сайре дӀаяхаяц укх шера, — йоах Изнауров Альбека. — Телевизорга хьожаш, пандарга ладувгӀаш, балха гӀулакхаш дувцаш ха йоакх. Коллектива барт, чӀоагӀбу цу гӀулакхо.

Дояркашта, бежа Ӏушта юкъе яьржача яхьа итог хӀара итт дийнахьа ю. Хьалхара моттиг яьккхачоа — 30, шоллагӀа — 20, кхоалагӀа — 10 сом ахчан преми лу. Цар сийна «Молния» арахец, контора хьалхашка ЦӀе байрак айю. Со совхозе хиннача дийнахьа из айяьяр дояркай: Эскиева Мале, Хузаева Аьсета, Имурзаева Пазуй; бежа Ӏуй: Исмаилов Ӏимрана, Димаев Салауде, Мирзоев Салауде сийна.

Боккха теркам тӀабохийт укхаза кхом беш доакъарах пайда эцара а.

Хьайбаша дааиза диса, хьаьшкара араккийса доакъар. Цунна юкъера дӀахо пайда эца йиш яр хьакъоастадаьчул тӀехьагӀа мара дӀакхоссац. ХӀара хьакъоастадаьчох ча, баьций витаминни хьоар, цхьаша минеральни хӀамаш техе доакъара цехе кийч а дийн юха а хьаьшка дул.

Болх иштта вӀаштӀехьбаьккха бецаре хьайбаш лерттӀа Ӏангара дахара тоъаргдацар соахка кийчдаь доакъар. ХӀаьта из эшачох 60 процент мара Ӏалашде карагӀдаланзар.

Доакъара цехе хӀара дийнахьа 500 килограмм искусственни шура а кийчъю. Доахангара яьккхача шурий метта лу из Ӏасилгашта. Паччахьалкхенга дукхагӀа шура йохка новкъостал ду цо.

Цу дерригача гӀулакхаша балха овсарле лакха йолаши дика хьоккхамаш гойташи къахьега вӀаштӀехьдоалийт комплекса коллектива. Иштта, хьалхарча квартала план 205 тонн йолаш паччахьалкхенна 270,3 тонн шура а дӀаенна района фермашта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг яьккхар цо. Из толам баккхарах КПСС Урус-Мартановски райкомои райисполкомаи карара кара тела ЦӀе байрах елар комплекса хьайбаш леладерашта.

Кхы а толашагӀа къахьег цар шоллагӀча квартале. Укх май бетта хӀара дийнахьа юкъера лаьрхӀача 4,5 тонн шура дӀалу паччахьалкхенна. Из я соахка цу бетта дийнахьа дӀалуш хинначул 1,2 тонн дукхагӀа. Цу толамга кхача карагӀдаьннад хьайбаш леладерий укх шера комплексе соахкарчул 41 етт кӀезигагӀа лелабеш боллаше а.

Дояркаша, бежа Ӏуша ший ханнахьеи дикеи Ӏунал дар баьхаи долаш унах цӀена да доахан а Ӏаьсий а. Ца могаш хиннача цхьа процент мара юкъерадаьнадац хьайбаш укх дӀабахача пхе бетта, хӀаьта соахка цу юкъа 9 процент юкъерадаьнадар.

Болх хьабарга хьежжа алапеш а яйду хьайбаш леладераша. Иштта байнача бетта юкъера лаьрхӀача 180 — 200 сом ахча яйцар хӀара болхлочо, хӀаьта соахка — 90 — 110 сом.

Ялх бетта планагӀа паччахьалкхенна 515 тонн шура дӀаяла езаш ба цу боахама хьайбаш леладераш. ХӀаьта хьалхашка латта декхар толамца кхоачашдеш хьа а боагӀа. ХӀанзчул тӀехьагӀа паччахьалкхенна кхы а 42 тонн шура дӀаелча боал уж ах шера план кхоачашъяь.

— Шура дӀаялара ах шера план тха комплекса хьайбаш леладераша 1 июнь тӀакхоачаш кхоачашъергхиларах шеко яц, — йоах совхоза керттерча бухгалтера Хатуев Салмана.

М. ХАМАТХАНОВ.

ДОГ ГӀОЗДОАХА ХУВЦАМАШ

Хьинаре къахьег укх юбилейни шера Шалински района хьайбаш леладераша. Белгалдаккха дезаш да 1 январагара 1 майга кхаччалца баьча балхах из район республикерча социалистически яхье яьнача районашта юкъе хьайбай продукташ алсамъяхарахи кийчъярахи котъяьнилга.

Даьхача толамех кхоачамбаь Ӏеш бац района къахьегамхой. ХӀара дийнахьа тӀаеттаду цар доахангара йоаккха шура. Паччахьалкхен статистика районни инспекце даьча лоархӀамаша хьахьокх 16 мае района боахамаша шура дӀанийеча пунктацка 2273,4 тонн шура дӀачуеннилга, дӀадахача шера цу хана дӀачуенначул 549 тонн дукхагӀа.

Из толам боаккхача доккха дакъа лаьцад «Джалка» совхоза хьайбаш леладераша. Укх шера 4,5 бетта цар паччахьалкхенга ехкай 465,5 тонн шура. Из хул дӀадахача шера цу хана ехкачул 94,5 тонн дукхагӀа.

Дукхача шерашка вӀаштта шура яккхара тӀехьабусаш бар цу совхоза хьайбаш леладераш. ХӀара шера паччахьалкхенга бӀаьш тоннаш шура, итташ тоннаш дулх дӀа ца кховчийташ бар уж. ХӀаьта йоаккхача продукцега дӀадодар лакха хиларца дукха зе хулар боахама.

1976 шу чакхдоаллаш хийцар боахамера кулгалхой. Боахама керте оттавир болх дика вӀаштӀехьбаккха ховш вола, цуккхача хана денз кулгалдара опыт Ӏомаяь Гунаев Зяуддич, хӀаьта парткома секретаралла хержаво зоотехнически партийнийи болх дика бовзаш вола Гадамаури Махьмад.

Ала деза дукха ха ялале фермай болх тоалуш эргабала болабалар. Йоаккха шура алсамъяларца лакхъелар цун хьоанал. Цудухьа укх шера хьалхарча квартала заданеш тӀехкхоачашйир шурий-товарни ферма коллективо: планагӀа 210 тонн дӀаяла езача дӀаелар 262 тонн. Из хул план 125 процент кхоачашъяь.

— Из толам ше-шийгӀа баьнабац, — йоах парткома секретара М. Гадамаурс. — Эггара хьалха оаха йоакхо йир шурий-товарни фермашка болх берий производственни дисциплина тоаяра, балха ара ца бувлаш бусарашца къовсам болабир, цхьацца йолча фермашка хийцар специалисташ. Цул тӀехьагӀа доладелар тхо хьайбаш чу лоаттаду помещенеш тоаеш эргаяха, уж йохье, Ӏай доаханна мела муж кийчбара помещенеш чу отталир аьшка яьш. хӀара дийнахьа ферме хьабахьар 70 тонн барда.

ДӀадахача шера кхухьаш хиначул шозза дукхагӀа бар из. Керттерчарех цаӀ дар хьайбашта доакъар лу ха цаӀ хилийтар, хӀаьта доакъара рацион нийса лелаяр. Рационага хьежжа дуллар царна доакъар.

Дика дӀайолайир боахамерча хьайбаш леладераша шоллагӀа квартал а. ХӀанзале шура дӀанийеча пунктацка дӀаяхьийтай 210 тонн гаргга продукци. Совхозе цхьан дийнахьа доахангара йоаккх 5600 килограмм шура, дӀадахача шера укх хана йоаккхачунца нийсйича из хул 700—800 килограмм дукхагӀа.

— Ах шера план кхоачашъяра джалкинцаш декхарийла ба хӀара дийнахьа 5 тонн гаргга шура паччахьалкхенна яла, бакъда, цар хӀара дийнахьа из дӀа чу тел 5,5 тонн. ХӀара денна яхар санна, тӀаеттӀалуш а я доахангара йоаккха шура, — йоах юрта боахама районни управлене начальника А. Шахгиреева.

«Джалка» совхоза къахьегамхоша доаха толамаш социалистически яхь шерра йоаржаярах дувл аьлча харц хургдац. Дукха къахьийгад социалистически яхь йоаржаяйтара совхоза партийни а профсоюзни а организацеша. Дояркашта, скотникашта, Ӏаьсий леладерашта юкъе йоаржаяьй из. ХӀара декадах итогаш ю цар баьча балха. Хьалхле лелаераш морально а материально а белгалбоах. Цар толамашта хетадаь арахец «Молнеш», къахьегама листокаш.

ХӀара шурий-товарни ферме я телевизор, радиола, керда газеташ, журналаш чу дола ЦӀе уголок. Укхаза боккха теркам тӀабохийт яхь лелаяр ленински принципаца чакхдаккхара. ХӀаране толам, цун балха опыт кхычарна дӀайовзийт. ХӀара дийнахьа доярка яьккха шура мел я хьахьокх гучахьа хьалтехача улга тӀа. ДукхагӀа шура яьккхараш белгалбоахаш цӀераш йоах. Дя чакхдаьлча ферма хӀара болхлочоа хов тахан шийна мел ахча яздаьд. Цу дерригача гӀулакхаша новкъостал ду толамаш совдаха.

ХӀанз совхоза хьайбаш леладерашта юкъе шерлуш йоагӀа Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна йола социалистически яхь. Яхье хьалха латтарех ба № 1 йолча шурий-товарни ферма дояркаш Хатаева Нахапу, Муслиева Зага, Шахидова Зарет. Тупчиева Яхийта, № 2 йолча фермера Альвиева Деши. Яхихапова Салихьат, № 3 йолча фермера Тарамова АсмаӀ, Умарова Валентина кхыбараш.

А. БАРЗАНУКАЕВ.

Бурятерча Большереченски чкъаьрий заводе байкальски омуль яха чкъаьрий дебаду. Шера цаӀи ахи миллиой пхандарг доаккх укхаза.

Большая Речка яхача йилла из завод республика чкъаьрий леладерий школа а Ӏилман тохкамашта йола дика база а хинна дӀаэттай, хӀаьта искусственно чкъаьрий дебаделга дӀадовзийтара центр я из. ХӀанз хьалъеш латт Селенгински Баргузински чкъаьрий леладу заводаш. Уж болх бе йоланйтаро торо хулийтаргъя гаргарча шерашка Байкале сигови чкъаьрий чӀоагӀа бедала база вӀашагӀйоллеи промышленни гӀулакха омуль яха чкъаьрий лувцилга юхаметта оттадеи.

СУРТА ТӀА: завода вокхагӀвола чкъаьрий леладер Думанов Михаил инкубаши е чуйиллача Ӏовнага хьожаш воал.

В. МАТВИЕВСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГӀА

Укх шера 15 феврале «Сердало» газета тӀа кепатехача «Мишта ду шоана гӀулакх» яхача критически корреспонденце тӀа дувцар МагӀалбика районе, къаьстта юрташка, наха бытови гӀулакхаш дара болх МагӀалбика горбыткомбината кулгахоша мелбалийтаб, наха деча бытови гӀулакхий боарам лохбеннаб, яхаш.

Цу хьакъехьа шоаш даьр дувцаш МагӀалбика горбыткомбината директора нов. Н. Нечитайлова редакцега хоам бу:

Газето дувца айдаь кхоачамбоацараш тха предприяте балха хинна хилар бакъда. Ачалкхеи, Чкалова цӀерагӀча поселкеи Долакоаи наха гӀулакхаш дергдола стационарни службаш вӀаштӀехьъяхара эша цӀеноош дац. Цудухьа комбината кулгалхоша оттаьча графикагӀа цу юрташка дӀаухаш нахагара заказаш хьанйду «Служба быта» машинаша.

Цунца цхьана, министерствас бокъо яларах, комплексни пункташ хьаеллара цӀеноош лохаш да тхо.

«Луч» яхача совхозе комплексни пункт хӀанзарчоа хьаелла йиш йоацаш дисад тхо, цига цу гӀулакха эша цӀеноош ца хиларах. Быта цӀеноош хьалде лаьрхӀад керда хьайийллача «Алханчуртский», М. Горьке цӀерагӀчеи, «Луч» яхачеи, «Малгобекский» совхозашка.

Горбыткомбината болхлоша дӀахо йодача хана шоашта могар дергда нах бахача транспортаца дӀа а ухаш цар хьашташ дикагӀа кхоачашдара.

КПСС НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА V ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕШ

АТЕИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ БАЛАР

Дешархошта атеистически кхетам балара чӀоагГӀа уйла тӀайохийт ПТУ-6 педагогически коллективои общественни организацешеи.

Из лоархӀаме дош каст-каста дувц партийни, комсомольски собранешка, педагогически совета заседанешка. КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома X, XIII, дӀахорча пленумий решенешка хьежжа дешархошта атеистически кхетам дикагӀа балар духьа «Атеист» яха клуб вӀашагӀъеллай училище. Дешара шу доладеннача юххье анкетировани ю цо хьалхарча шера дешаш болча дешархошца.

Цо тоъал дика хьахьокх дешархоша ды мишта лоархӀ, йиӀнгашта атеистически пропаганда малагӀа дешаш хьашт да: уж деша яьгӀача школе баьча атеистически балха юкъе цар мел дакъа лаьцад.

Дешархошта дукхагӀа хьашт дола дешаш къестаду: «аллахӀ» яха дош а цун маӀан а мичара хьадаьнна да, мишта, фу хьех «къорӀо», «бозбуачал» яхар фий?»

Уж дерригаш дешаш дувцаш хаттарийн жопийн сайренаш ю дешара корпусе а общежите а, хӀаьта дешархой чӀоагГӀа сакъердалу царца. Масала, 1975—76 дешара шера «Атеист» яхача клубо нийс заседани яьй укх темаех лаьца: «В. И. Ленина атеистически васкеташ», «Лаьттан, сигален, сага хьакъехьа Ӏилмо яхар», «Нохч-ГӀалгӀайченера ислам», кхыяраш.

Кердача 1976 - 1977 дешара шера клубо кхы тӀа а тоабаьб ший болх. ХӀанзле а пхи заседани яьй цо.

Заседанешка докладаш еш, хоамаш ду преподавателаша, мастераша, дешархоша. Училище деша багӀа дукхагӀа бола дешархой вайнаьха — нохчийи гӀалгӀайи мехкарий ба, цудухьа боккхача лоархӀаме я бусалба дына духьала ерзаю атеистически пропаганда.

Цудухьа атеистически пропаганда яра тӀа - тӀа дукхагӀа юкъеувз вайнаьха мехкарий. Масала, Ӏалаьмате дика доклад йир 9-ча группе деша яьгӀача, Р. Гагиевас «Даьлагара Ӏочудесса долий-теш къорӀа?» Ший къамаьл «Ислама секташта» хетадир 7-ча групперча дешархочо М. Эльмурзаевас. Царца дувзаденна дукха къамаьлаш хилар дешархой.

Атеистически кхетам балара беш бола болх къаьстта дика тоабеннаб вай парте XXV съезда историчеси решенеш хиннначул тӀехьагӀа.

Карарча дешара шера библиотеке вӀашагӀъехкай хадданза болх беш йола «Ӏилма дына духьала да», «КъорӀеи кхалсаги» яха выставкаш. Атеистически кхетам дикагӀа балар духьа атеистически фильмаш хьувкх.

Бакъдар аьлча, вӀаштӀехьа доацаш а да укхаза дукха хӀамаш. Атеистически кхетам лучча хана клуба членашта халонаш хьалхашка увтташ а хул моттигаш.

Масала, 1975 шера даьша дӀа а еина маьре яхийтар 15 шу мара даланза йола Абдухалаева Малика. Училищерча педагогически коллективои комсомола комитетои йиӀнга кхела сихха оацагӀа а яьнна, де мел дезар дир. Даьша, гаргарча нахаца къамаьлаш дир. Халла, балийца боадои тӀодашта юкъера хьаяьккхар Малика. ХӀанз общежите яхаш а дӀахо дешаш а я Малика. Цхьаькха масал. Дукха ха йоацаш йоданьяр 18 шу даьнна Ф. Евлоева. Цу деша юкъеелар училища коллектив, комсомол. Бокъо котъяьлар йоӀ училище деша юха чуера, хӀаьта из йодаьь хиннарашта де доаггӀаш дола таӀазар дир.

КӀезига моттигаш нийслаш даьша - ноаноша мехкарашта комсомоле баха, общественни болх бе, спортивни вахаре дакъа лаца мукъа ца луш а.

Хьехама болх дукха бе безаш хул керда хьачуийцача дешархошца. Спортивни форма лелае езача кхаьчача а цхьацца хӀамаш духьала доал. Дукха а моттигаш я юрташкарча школашка дешаягӀача йиӀнгаша спортивни барзкъаш ца леладеш, спортивни секцешка дакъа ца лоацаш. ХӀаьта школаш йистеяьхачул тӀехьагӀа вузашка, техникумашка, училищешка деша уж цу барзкъашка бахара а хаьдда болх бе безаш хул.

Училище традиция а хинна дӀадахад «Къонал, хозал, унахцӀено» яхаш девиз а йолаш хӀара шера октябре — ноябре дикагӀа долча спортивни барзкъашка хьажараш чакхдоахилга. ХӀанз ерригa йиӀнгаш спортивни формаца ух физвоспитане занятеш тӀа. ХӀаьта уж хӀамаш вӀаштӀехьдоахаш кӀезига къахьега дийзадац преподавателий Плошенко Алла Павловнайи Ефимова Валентина Петровнайи. Доккхий спортивни толамаш даьхад училища коллективо.

Цу балха отта а яь кхоачашъеш план я укхаза училища йистеяьккхача хӀара йиӀнгига специальностаца цхьана спортсменка хила а ГТО программа кхоачашъе а йиш хургйолаш.

ХӀара урок, къаьстта а политэкономе, обществоведене, эстетика урокаш атеистически лостам болаш лелае гӀерт преподавателаши мастераши. Масала, эстетически кхетам балара преподавателаша хержа темаш я: «Искусствои дын», «Изобразительни искусство», «Музыка», «Театр», «Кино».

Дешархошта атеистически кхетам лу художественни самодеятельноста — хоровой, вокальни, инструментальни кружокаш йолча, художественни чтенеш йолча хана а. Бокъонца хьеже хорж репертуар. Цунна юкъедохийт нохчий, гӀалгӀай, эрсий меттала яздаь илли, стихаш, художественни атеистически чулоацам болаш йолча произведенеш тӀара хьайийца отрывкаш. Училищерча хора юкъе дакъа лоацаш 750 саг хиларо а дувц дукха хӀамаш. Вайна ма-харра, Ӏадатийи шариӀатеи законаша мукъа мича лу сцене выступленеш е, общественни вахаре дакъа лаца. ХӀанз дукхача вайнаьха йиӀнгаша хьакхайкаду: «Дынца цхьана тха ийкъ бац!».

Атеистически пропагандаяра училище пайда эц пенгазетах а. Хан - ханнахьа арадувл «Атеист» яха пенгазет. Дешархой шоаш ба из арадоахар. Цу тӀа кепзетт «Медицинеи дын», «Хьаьме тамаш», «Дезача хӀамаех тоссавалар» яхача а кхыча а темаех йола заметкаш.

Дешархошта чӀоагГӀа хьашт долаш да дынах хаьдача къаьнарча ноахалах болча нахаца вӀашагӀкхетар. Уж вӀашагӀкхетараш укхаза каст - каста хул. Цу тайпара вӀашагӀкхетараш дукха ха йоацаш нийсдир 2-ча, 24-ча, 22-ча, кхыча группаша.

Атеистически мероприятешка вӀашагӀбеттабаларо, беседаш, диспуташ яро новкъостал ду дына хьехамаш харц а корта боацаш а хилар хьагучадаккхара, дына духьала майрра къовсам лоаттабара, дын баьдеча хьехама кара ца бахара. Цу даькъе беш бола болх кхы а лостам болашагӀа хилар КПСС обкома V пленум хиннначул тӀехьагӀа. Училища педагогически коллективои общественни организацешеи чӀоагГӀа низ тӀабохийт атеистически болх тоабара, дешархошта атеистически кхетам балара даим керда, наькъаш методаш лех, лелаеш яраш эрагйоахаш тоаю.

Дауд КАРТОЕВ,
Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен университета студент.

ДӀайийна хӀамаш лорае еза

ЧӀоагӀа бехктокхаме ха я хӀанзаръяр республикерча кхаш леладерашта. Юртбоахама культурашта Ӏунал делга сихде деза цар. Ший ханнахьа хий тохар, подкормка яр, лаьтта цамца даккхар, оасар дӀадаккхар, ялаташта зене йолча садоахкача хӀамашца къовсам лоаттабар — уж дерригаш а боккхача лоархӀаме да хьувкъам лакхбара.

Къаьстта теркам тӀабахийта безаш гӀулакх да йокъал латтача укх бӀаьсти низах чӀоагӀъяланза йолча культурашта садоахкача хӀамаша зе дергдоацаш къовсам лоаттабар.

Геттара боккха кхерам тӀатувс дӀайийнача хӀамашта шера кхозза ебача колорадски чоапилгаша. ХӀанзле а уж чоапилгаш гучаяьннай коартолаш, баклажанаш, помидораш йолча кхашка. Цар личинкаш сиха дегӀа а ух. ВӀалла йиза а ца кхеташ зе ду дӀайийнача хӀамашта кӀеззига дегӀаенача чоапилгаша. Уж дукха а ебийтача дӀайийнача хӀамай дерригa гӀанаш даар кхерам ба.

Цу чоапилгаша хӀамашта зе дергдоацаш сихха оарцагӀа довла декхар да вай, уж дӀа ца яржийта хьажа деза. Наькха доалахьарча дукха йоккха йоацача бешамашка уж кулг-кара хьа а лехьаш йоле мегаргъя, пар бӀенаш доха а деш. Колхозий а совхозий а доккхача кхашка дукха дӀаярже уж йоаю хлорофос техана хих пурх а беш, (цхьан гектара 2 килограмм тох хлорофос). Иштта пурх беш тоха мегаргда метафос (2,5 килограмм гектара) теха хий е 1 килограмм хлорофоси 1 килограмм метофоси вӀашагӀъяьь расствор (вофатокс).

Колорадски чоапилгашта духьал къовсам лоаттабар чакхдаккха деза уж ебача шера кхаь хана. Помидорашта цар дукхагӀча даькъе зе ду уж дегӀайоагӀача хана, цар зиза даккхале.

Коартолашта юкъе чоапилгаш ебара хьалхара мул болабелча, лакхе вай йийцача молхаел совгӀа тоха мегаргья, 65 процентни полихлорпинена раствор (кхо килограмм гектара тӀа кхоачийташ).

Юртбоахама культурашта чӀоагӀа зе деш да «луговой мотылек» оала цонашка хула кӀормацаш. Уж а да вай республика хьалашка шера кхозза дебаш. Уж чӀоагӀа зене да люцерна, шекара свеклаш, хьажкӀаш, гидуаргаш, баьцадаараш дӀадийнача кхашта.

ХӀанз карарча хана эггара хьалха дийба кӀормацаш да гӀетта лелаш. Уж дукхагӀча даькъе гонахьа хьувз бӀехача оасара баьцашта. Цига царна кораю совлен йола нектар — зизашцара морзал.

Химически хӀамашца — молхашца доаду цу кӀормаций нӀовцискаш 2—5 миллиметр мара уж доккха доацача хана, дӀайийнача хӀамашта зе де царна ца могача хина. ДоккхагӀа долча нӀовцискаша ерригa юртбоахама культураш 1—2 дийнахьа йозе тарлу. Из бахьан долаш йоакхо е еза культураш тӀайола кхаш а царна гонахьара майдаш а цу зенерча хӀамашца бӀехъяьйий хьожаш. Нагахьа санна оасара баьца тӀа цу кӀормаций гурмат нийслойя уж доаде деза, оасар дӀадаккха деза, хӀана аьлча цхьа юкъ яьлча уж кӀормацаш дӀадаржа тарлу культурни хӀамаш тӀа а.

Коартолашта а помидорашта а хулача лазарех эггара кхерамегӀа лазар да фитофтороз яхар. Ӏалама хьалаш во хилча сиха дӀа-юха дарж из, миӀ-миӀинге гучалелх. Укх карарча шера а из лазар гучадалар кхерам ба.

Диццалийта йиш яц дика гӀулакх даьча кхай тӀа из лазар кӀезигагӀа хулилга. Из лазар ца хилийтара геттара дика да овлашта а ца еш культурай лакхерча доакъошта подкормка яр.

Помидораш дӀаегӀача кхай тӀа тоха еза цхьа процентни хлористи кале раствор, 1 гектар лаьттан боарама хлористи калех 2,5 килограмм цинеб яха молха а тохаш.

Коартолаш дӀайийнача кхай тӀа овлаш тӀа ца кхоача йизза подкормка чакхъяьккхача дика хул. 500 литр хих тох 2 килограмм аммиачни селитреи, хлористи калии, 20 килограмм 250 литр хих теха суперфосфати, хӀаьта уж кхашка тохара пайда эца беза хии вытяжках.

Иштта кхай тӀа тоха еза 1 процентни бордоски коачал е цун когаметта етташ йола кхы молхаш (0,5 процент цӀаста хлорокись, 0,4 процент купрозан, 0,4 процент цинеб) Йоачан йолаш ха отте уж молхаш етта еза 7—10 дийнахьа цкъазза, йокъал йолча хана 15—20 дийнахьа.

Ахкан замалахьа кхашка балхаш дераштa хьалхашка латтача декхарех керттердар да оасара баьцашца къовсам лоаттабар. Массанена а дика ховш да оасаро мел зе ду кхашка дӀайийнача хӀамашта. Цар лаьттанцара тӀунал дӀаувз, иштта культурашта кӀезигагӀа кхоачийт лаьттанцара пайдане хӀамаш. Хьувкъама дикал лохъю, кхашкара балхаш де халагӀа хулийт.

Оасаро Ӏоткъам бича, эца беззача боарамагӀа чуэцац хьувкъам колхозашкеи совхозашкеи.

Севооборот йолча кхашка наькъа йистош, сангарий бердаш нохарца тӀакӀалтӀатоха деза, хӀаьта оахаш доацача лаьтта (цонаш, дӀаегӀа гаьнаш ягӀа моттигаш, кхыяраш) каст-каста буц хьоккхаш леладича дика да. Из кердадаха деза оасар тӀа массазза довл. Наькъа йистошка, скверашка, кхыйолча йоккха йоацача лаьттан чӀегилгашка тӀадувла оасар овлаш а тӀехьа кулг-кара дӀадаккха деза.

Кхы цхьаькха а да. Геттара лира къовсам лоаттабе беза дувцийла йоацаш зене долча карантийни оасарца — амброзеца. Юртбоахама культурашта зе дарал совгӀа из геттара во я сага упахцӀеновна а. Зиза доаккхача хана амброзе тӀара хьахьувча демо сага садоахача къамарга а мераж а аллергически лазар хьоаду. Цунах хул «сенни лихорадка» яха лазар. Цудухьа амбрози дӀаяккха еза цо зиза даккхале.

Зене йолча садоахкача хӀамашта а оасара а духьал къовсам лоаттабеш, дохьажа молхаш тохача хана телхае йиш яц кхерамзлеи бокъонаш.

М. УРМАНЧИЕВ,
баьцӀовгӀаш лораяра республикански станце начальник.

ТХА РЕДАКЦИОННИ ПОЧТАЦАРА

Дикача нахах

БРИГАДИР

Дахчах хІамаш еча Ермоловски комбинате вахача хІара саго зувргва юккъерча дегІара, безаме велавалар дола, кадай зІамига саг. Миччахьа болх халагІа а сихагІа а мел болча кхача гІерта из, го йиш я вагонаш йоассаеча, херх хьюкхача, цехе.

Советски Эскаре гІулакх даь ваьлча вера из укх комбинате болх бе. Цхьаккха балха говзал йолаш воацача цо юха ца гІорташ кхоачашбора моллагІа шийна тІабилла болх. Массарел хьалха хьавоагІар из балха, хІаьта чуводаш массарел тІехьа хулар. Болх бизза кхоачаш ца бича щийх цхьа декхар хьаьрчалга лоархІар.

Ший ханнахьа болх дІа ца болабеш, маларах бетталураш нийслора коллективе. Уж санна бараш байча кхы да во дацар Арцуев Іабдурахьманага. Уж санна болхло мара ше вешс а, чІоагІа бехк боаккхар зІамигача саго царех. Цхьабараша эгІазбахе оалаш хозар: «Хьажал, тахан мара хьавенавоацаер, хьанна хьалхашка везвала гІерт». Вожаш укхо дувцачох дош ца хеташ белар.

Бакъда, комсомолец Арцуев ший гІулакх деш вар. Болх а беш цо дешар сайрийнарча школе, юкъарча балха а дика дакъалоацар.

Комбината болх кхы хьалбоалаш бацар, кхоачашъяцар ваччахьалкхен план. Къаьстта ледара лелар болх ДСП цехе. Болх дІа ца бахара бахьанаш дукха дар: цехаш сайце латтар, лоадам боацца бахьан даьлча Іоховша кийча бар болхлой, брак йора. Уж деррига кхоачамбоацараш балха тІа хиларах дийцар Іабдурахьмана шоай цхьан комсомольски собране. Цу собране хьийхабар комбината кулгалхой а.

Арцуева даьча къамаьло уйла йитар комбината кулгалхошка. Цар соцам бир эггара тІехьаюсача участкащта дукхагІа теркам тІаберзабе. Цу тайпара йола участок яр ДСП цех. Ара йІайха, шийла хиларах, долхарах, мух хьекхарах ара юкъе болх бе безаш хул цу цеха болхлой. Цудухьа укхаза каст-каста хувцалора кулгалхой, болхлой. Цхьаи юкъа бригадир воацаш йисар цу цехера балха участок. Кулгалхоша лаьрхІар цига бригадиралла Іабдурахьман хьожаве. ГІалат а баланзар уж цу гІулакха. Лоаццача юкъа цун вІаштІехьдаьлар, бригада членаш къахьегама тІаберзабе, царна юкъера барт чІоагІбе. Цудухьа план кхоачаш а тІехкхоачаш а е яьлар ДСП цеха коллектив.

«Тахан селханчул дикагІа, кхоана таханчул дикагІа къахьега» яхача девизах болх бу цехерча болхлоша.

Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб Арцуева бригадера стропальщик Берсанов Ахьмад, башенни крана тІа болх бу Дадаев Супьян, болхло Магомадова Баянт, бракер Джабраилова Роза. Иштта бригадира дика гІонча яр Саитова Роза а. Дукха ха йоаццаш Салманов Руслан балхара дІа а ваьнна кулгалхо воацаш йисар цхьа бригада. Из лаххалца цуна кулгалделга а шийна тІаІа Іабдурахьмана. Атта дацар цуьна шин сменах балха лела. ТІаккха цо лаьрхІар ший бригадера Таитова Роза бригадиралла оттае.

— Роза, хьо болх бовзаш саг я, — аьлар цо. — Хьо ца хилча сай бригада болх халагІа хургболга-м хов соня, хІаьта а Іа дІаэца еза шоллагІа йола бригада.

— Эше со-м дукхьала яц, — жоп делар Розас. Ше лаьрхІар кулгалхошка дІадийцар Арцуева. Нийса лаьрхІар кулгалхоша Арцуевна дагадехар.

Массехк бутт баьлча тоабелар цу бригада болх а. ХІанз Арцуевен Саитовайн бригадаш яхье а яьнна къахьегаш я. Доккха новкъостал ду цар шоайла дІа-юха. Халкъа тІахьожама группа член хиларах тарра, цо цахаддаш йоакхо ю арахецача продукце дикал лаккъяра. Из ва цеха агитатор.

Дукха къахьег Арцуева кагирхой, къаьстта вайнаьха кагий нахи мехкарийи комсомола мугІарашка дІаэца кийчбеш.

— ДІадахача шера тхо шийтта йоІ комсомоле яха кийчъеш, тхона ВЛКСМ Устав Іомадеш дукха новкъостал дир Арцуев Іабдурахьмана, — аьлар комсомолка Абубакирова Малкана.

Арцуев Іабдурахьман ва Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета депутат. Укх деношка ший харжархошта хьалхашка баьча балхах лаьца отчеташ ю цо.

Дий шу да Арцуев укх комбинате балха вола. Цу юкъа дукха хувцамаш хиннад комбината а цун ший а вахаре. ТІехьаюсаш хиннача хьалха яьнай комбинат, хІаьта Арцуев сайрийнара школа яьккха а ваьнна заочно деша вахав хьунтехнически техникуме. ДІадахача шера цунна цІаккха а дагардаргдоаца хІама хилар: парте дІаийцар из.

— Эггара бехктоккхамегІа йола участок хьа а лаьца къахьегама толамаш совдоахача Арцуевах лаьца дувца дуккха дика хІамаш да, — аьлар комбината парткома секретара Султыгов Шамсудде.

Иштта къахьегаш, наха ше везийта ховш, моллагІа хьалаьца гІулакх чакхдаккха кайоалаш ва къона бригадир Арцуев Іабдурахьман.

Я. ЦУЕВ.

Заводера цІей

Дукха нах гулбелар укх деношка химически реагенташ арахецача Карабулакерча завода ЦІеча уголоке. Делкъел тІехьагІа завода коллектива митинг хилар. Из хетаяь яр иттлагІча пятилетка шоллагІча шера хьалхарча квартале социалистически яхье котъяьннача коллектива мехкдаьттан, газовии, химическим промышленноста Министерствай профсоюза Центральни Комитетен карара кара лу ЦІе байракх ялара.

Митинг хьайийллар завода партийни организаце секретара Кузин Владимир Николаевича. Цо белгалдир лоаццача хана къахьегама толамаш даха завода коллектива вІаштІехьдаьннилга.

Министерства цІерагІа, завода коллектива ЦІе байракх дІаелар «Союзнефтеспецматериалы» яхача объединене начальника заместитела Шандин Сергей Николаевича.

Байракх дІалуш даьча къамаьла юкъе цо белгалдаьккхар заводо промышленность дегІайоалаеча доккха дакъа лоацилга, берригa болхлой даькъала бийцар цо дезача совгІатаца, цар вахаре, балха тІа толамаш дахар лоаш ловца баьккхар.

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома цІерагІа завода коллектив даькъала ювцаш, цхьоалагІча степена Диплом завода дІаелар КПСС Сунженски райкома секретара А. З. Литвиненкос.

Шоай балха иштта лакха мах барах Министерствана, профсоюза ЦК-на, КПСС Нохч-ГІалгІай обкома доккха баркал оалаш къамаьл дир митинге гулбеннарашта хьалхашка завода директора Евдошенко Михаил Федоровича. Министерство а парте обком а тешаеш дош делар цо КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъяра хьинаре къахьегаш, шоай завод лакхача культура предприяти хинна дІаоттаяра коллективо хІама кходерг ца хиларах.

Денна дош кхоачашду коллективо. ДІабахача биъ бетта дерригача хьокхамашта йола план 26 апреле кхоачашйир.

Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьннай Тишков Александр Иванович керте латтача, Кануков Анатолий Петрович вокхагІвола аппаратчик волча технологически смена коллектив. Иштта дика къахьег слесарь-ремонтника А. Н. Брыкова, КИП слесара Ю. Г. Васильева, газоэлектросварщика Н. И. Мишина, кхычар.

И. КОСИВЧЕНКО.

Арахецача продукце дикал алсам а йоаккхаш балха эффективность лаккъяра вахте эттa хьинаре къахьегаш я «Знак Почета» яха орден лелаер Б. Дзурабова керте латтача минеральни хий арахецача «Ачалукский» завода № 1 йолча смена коллектив.

Дзурабова Бабусе кулгалдеча смена болхлоша дош деннад иттлагІча пятилетка хьалхарча шин шера задани Октябра 60 шу дузача дийнахьа — 7 ноябре кхоачашъе.

ДІабахача биъ бетта даьхача толамаша хьахьокх денна дош цар сийленца кхоачашдергхилар. Планал совгІа смено арахийцад 70 эзар шуша минеральни хий. Денна йола заданеш дикка тІехкхоачашъеш къахьег цар укх деношка а.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) хий шушашка чудотташ йола З. Актимирова, шушаш дІакъувлаш йола Ц. Цииздоева, болхло Д. Точиева, бригадир Б. Дзурабова.

Б. ЧЕРБИЖЕВА сурт.

БОЛХ ЮХА КЕРДАБОАККХАШ

Ханал цхьа ди хьалха болх бе йолаялийтар Мурзинов Евгений керте латтача скважинашта ремонт еча «Сунжанефть» НГДУ бригада коллективо «№ 120 — Ачалуки» яха скважина. Из болх цар кхоачашбир А-50 хьисаперча КРАЗ автомобила тІа латтача дІаюха лелача автомобильни установка новкъосталца.

Раьза ба мехкдаьтта доахараш — 8 миллиметр сомал долча штуцерах денни буси хьауха, кхы цІен ца дича а машина чу, мотоцикла чу дотта мегаргдола кІай мехкдаьтта — бензин 30 тоннага дІаккхоач. Конденсатаца цхьана цу скважино лу 105 эзар кубометр попутни газ а. 150 атмосфер давлени йолаш я из газ.

Цу скважинага юха а болх байтара, шоллагІча гІомара тІоанах лохерча мела оптически ярус хьахоадаяра бригадо пайда ийцар Герхард яхача американски фирмо врахийцача пробках. 200 атмосфера давлени йола хи кІеж лаьттан тІоанашка яхийтаро торо хулийт из герметически дІакъовла.

Из скважина юхаметтаоттаеча эггара хьалха 56 метр лакха лифт оттайир: Цо торо хулийтаргья 2—4 шу ха яьлча буру детта вышка а ца оттаеш, 2 дюйм шорал долча турбашца картонажни кабела тІа оттаьча приборий новкъосталца капитальни ремонт е: 4 дюйм йолча колоннашта юкъе тессача тІаьна тІоанаш дувза.

Цу скважина тІа Грозненски промыслово-геофизически конторо нейтронни каротажа гІонца 2052 метр кІоарга колоннана доазув къоастадир хина а мехкдаьтта а бувзам хургбоацаш, уж вІашка кхоачаргдоацаш. «Сунжанефть» НГДУ керттерча геолога Собиев Мурат Найфоновича лсалахарча скважинай апализ а яь, геофизикий официальни каьхат оттадаь ца Іеш, лохерча тІоанашкарча перфорацие интервал белгальяккхара къахьийгар. Из гІалат а валанзар, юкъе ца буташ гучабаьккхар газ йоалла цхьаькха а лаьттан тІоа.

«Грознефта» объединенеца чуйоагІача моттигех эггара кІезигагІа мехкдаьтта луш йола моттиг я «Сунжанефть» НГДУ. Денни буси доаккха мехкдаьтта 500 тонн мара а доацаш къе моттиг я из. Лаьттан кІалхара мехкдаьтта итташ, бІаьш эзараш тонн боарам болаш мара дац.

Подсолеви оала лаьттан тІоанаш тахкаро хІанз а цхьаккха хІама гучадаьккхадац. Харбижинера мехкдаьтта доалла моттиг пайда эца йиш йолаш яц, хІана аьлча сероводород цунах дукха доалландаь, иштта пайда эца йиш йолаш яц сероводородаца ийна йола ДаьттагІара газ. Температура 150 градуси лакха давлении йола газ хьаяккха кхераме да, цул совгІа оборудовани сиха талх мукх а юаш.

Бакински институто еннача предложенех Карабулакско-Ачалукски мехкдаьттах мукъадаьннача тІоанашка газ Іоаю моттиг ергъя. Цу тІоанашка чуухийтаргья совъювла газ. Ахкан замалахь из газ Іочуухийтаргья, хІаьта Іай хьал а увзаш дІаухийтаргья Грозне а республика кхыча моттигашка а.

Сунженски мехкдаьттахошта итташ шерашка балла болх ба из.

Мехкдаьтта промышленноста министерстве гІолла хІанз а долаш дац цу хьакъсхьа приказ, бакъда, тохкама балхаш деш да. 1975 шера денз балха юкъе дихьа да из гІулакх. ХІанз цхьаццадолча тІоанашта юкъера газ араювлаш моттигаш нийслу скважинаш тишъялар бахьан долаш. Уж кхоачамбоацараш дІадаха хала дац. Хетаргахьа, мехкдаьтта промышленноста Министерстваси газови промышленноста Министерстваси кхы тІехьа а ца тетташ цхьан кога тІа доаккхаргда лаьттан кІалха складаш хьайра пайдане гІулакх.

В. ВОЛОДИН,
«Сунжанефть» НГДУ ЦНИПРа вокккхагІа вола геолог.

ЭСКАРЕ НАКЪАБАЬХАР

Дукха ха йоаццаш Советски Эскаре гІулакх де болха кагирхой накъабахара хетаяь торжественни собрани хилар Аргунски гІишлой материалаш еча комбинате.

Гулбеннарашта хьалхашка къамаьлаш дир арматурни цеха механика Н. Я. Стука, экономически даькъа волча директора заместителa И. П. Цыганкова, халкъа тІахьожама группа председателa Е. Г. Игнатенкос, иштта кхыбараша. «Оаш шоай гІулакх дика ду аьнна тІема доакъой командираша тешал дсча письмошка хьежаргда тхо», «Эскарера гІулакх чакхдаьлча шоай предприяте юхадувла», — хьехам луш чакхдоаккхар цар шоай къамаьл.

Эскаре болхача призывникий цІерагІа коллектива баркал оалаш дІабахача цар сий Іо ца дожадеш гІулакх дергхиларах тешам луш къамаьл дир Мовлаев Хьусена.

Призывникашта памятни совгІаташ делар № 1 йолча школа дешархоша, цхьана болх беча новкъосташа.

Н. ПАШАЕВ.

«Са милице со лораву»

МАЛАР МЕЛАРАХ ХУЛА ЗУЛАМАШ

Лазараштa юкъе къаьстта моттиг дІалоац алкоголизмо. Из лазар саго ше-шийна деш да цахаддаш корта бохабу малар меларца. Сага организма чІоагІа зе деш да из. Саг низах вохаварца цхьана гонахьарчарна доккха зе а деш зуламаш дайт маларо.

Масала, 1957 шера ваь вола гражданин Ковалев Владимир Викторович № 7 йолча ПМК трактористалла болх беш вар. Балхара ваьлча геттара дукха корта бохабу малар а менна Троицкерча XIX партсъезда цІерагІча колхоза правлене вахар. Цхьаккха бахьан а доацаш ший бе баьллача аьшка вабаца дояркаш чубахача общежите кораш а наІараш а дохадир. Дояркаш шоаш балха бар. ТІаккха из чуиккхар цу общежитех йоаллача берий музыкальни школе. Цу чу шийна бІарга мел яйча хІама йохае волавелар. Итт каьхата пандар, пианино, истол, гІандаш дохадир цо, тІакІалтІа яьккхар художественни мастерской. Маларо кхетамчура ваьккха Ковалев аькхан хьисале вийрзавар. Бийсанна цхьоалагІчох ах деллалца, вешта аьлча, милице болхлой тІакхаччалца шийна бІарга мел яйна хІама йохаеш хьийзар въ.

Цкъаза корта бохош дола малар мелаш хул бІарчча дезал. Плиев Исраила Юнас болх беш ва «Сунжанефть» НГДУ, цун сесаг Плиева Джабраила Золотхан Кирова цІерагІча колхозе яр болх беш. ЧІоагІа молаш бар уж. Цул совгІа харцахьа яьннай Золотхан. Цхьан шерагара ялхайтта шерага кхаччалца ха йола бераш дІа а кхайса эйлаюкъе яьнна лел хІанз Золотхан. Иштта харцахьа баьннача даьи наьнен бокъо йий бераш кхеде? Сунженски райисполкома чуйоагІача малар мелача нахаца къовсам лоаттабара йолча административни комиссе лаьрхІад берий дан нанен хилара бокъо царгара хьаяккхар судага деха.

Бирюков Александр Иванович болх беш ва Ассински хьуна боахаме. Цун сесаг Тамара Ивановна балхара хьа а яьнна эйлаюкъе лелаш я. Уж шаккхе чІоагІа молаш да. Мишта хьалкхедергда цар шоай кхо бер? Цхьаккха Іунал доацаш, шоай лоІамагІа дисадар уж.

Административни комиссе суде а бенна дан нанеи хилара бокъо хьаьккхар царгара. Цхьа шуи ши буттн баьнна Миша, ялх шу дола Аня, итт шерага кхаьча Леша берий цІагІа дІадениад. Кхыча тайпара да хІанз цар вахар. Хьалха цар ца хинна дувхар, бІайха кхача, кхыдараш да царна хІанз. Леша деша а вагІа.

Кхы вогІдар а дайт корта бохош долча маларо. Карабулакерча Маяковске цІерагІча улицагІа яьхача, 1951 шера яьча Волошина Надежда Андреевнас чІоагІа менна йолча хана хьалхагІа кхера а цул тІехьагІа урс а теха йийра къаракъ эца ахча ца денна ший нана — Волошина Мария Дмитриевна.

Н. А. Волошина уголовни бехктоккаме эзай.

ДІадахача шера июль бетта цхьан сарахьа маларо корзагІваьккхача, 1947 шера ваьча Солодилин Дмитрий Степановича шолгоара топ теха йийра ший сесаг. Нана йоацаш дисар кхо бер.

«Ассинский» совхозе хьахо вар Д. С. Солодилин. Массайолча хана веха хулар из. Сесага шийна хала дале а лоткъавацар ший берий да из болх беш хиннача коллективага а милицега а. Сесага шийна духьал даьлар зуламхо гуча ца ваккхар.

Малар мелар бахьан долаш дукха валараш хул. Укх шера 26 апреле дукха корта бохабеш дола малар а менна кхай тІа латтача хола тІа Іовижавар, 1904 шера ваь, «Путь к коммунизму» яхача Нестеровскерча колхоза хьахо Ващенко Илья Илларионович. Эзача гІаьленах цІи а яьнна ваьга дІаваьлар из. Сов веха хиларах вІаштІехьдалаизар цун шийх дета цІи йове.

Корта бохош дола малараш мелараща къовсам лоаттабеш я Сунженски района общественность. Масала, «Ассинский» совхозе вІашагІъеллай С. М. Мухаев керте латта профилактика совет. Цу совето ший заседанешка гучабоах балха ара ца боалаш бисараш, къахьегама дисциплина телхаераш, малар мелараш. Заседане бийцар милице райотдела вытрезвителе кхаьча хинна трактористаш Н. А. Голубцов, А. Н. Завальный. Бехк баккхарца цхьана, царга дІахьедир кхы цу тайпара гІулакхаш хуле ловргдоацилга. ХІанз малар а дита дика къахьегаш ба уж совхоза кхашка. Иштта бехк а баьккха сацавир ший дезалца а эйхьаза ваьинa хинна Вертилецкий Н. И.

Укх шера 28 апреле Сунженски райисполкома корта бохош дола малараш мелараща къовсам лоаттабу административни комисси «Красная Армия» яхача колхоза берригa механизатораш а болаш йоккха заседани еш яр. Клубе гулбелар дояркаш, хьакхарч кхоабараш, кхыбола болхлой.

Гулбеннарашта хьалхашка малар мелареx колхоза правлене еннача информаце хьакъехьа къамаьл дир райсовета депутата, Сунженски РОВД начальника Ю. И. Петухова.

Цу заседане бийцар дукха малар мелар бахьан долаш балха ара ца боалаш буса колхозхо В. М. Саламатин, хьакхийтоварни ферма тракторист В. И. Ильиченко, токарь В. П. Головинов, механизированни отряда тракторист Ю. Г. Нырков, хьакхарч лелаеш йола З. П. Бунтова, шофер В. И. Кураков, слесарь В. М. Кузнецов, комбайнер А. А. Корякин. Колхозхоша доккха дакъа лаьцар уж бувцача.

Заседане дакъа лоацаш хиннараша соцам бир дІахо йодача хана уж тайпа гІулакхаш леладе йиш ца хиларах, хІаьта Кузнецови Корякини къахьегама профилакторе низагІа дарба дайта хьожабе лаьрхІар.

Харцваьннар коллективе вувцилга ший балха юкъе доаладаьд райисполкома административни комиссеи милице райотделои. Нах балха болчча дІа а ухаш заседанеш яро боккха пайда лулга гучадаьннад.

Заседане ше къамаьл деш трактористa В. М. Реутова дийцар ше йІаьххача хана корта бохош дола малар тІехдаьккха мийннилга. Массехказа вийцавар из бригада коллективе. Цул тІехьагІа шийца дагаваьлар из малар ца дуте ше даькъаза варгхиларах, зулам дергхиларах. Ший денал ура а оттадаь, сецар ца молаш, болх тоабир. ХІанз денна йола заданеш 110 процентал кІезигагІа кхоачаш ца еш, кхычарна хьокхам луш ва из.

1932 шера яь йола Антонова Раиса Николаевна «Победа» колхоза сомий бешамаши баьпалааращи леладеча бригаде болх беш я. Орджоникидзевская яхача станице ях. Дукха малар мелаш, балха ара ца ювлаш яр Антонова. Берашта Іунал дацар. Цунца кхетама болх бе йолаелар Сунженски райисполкома кхелета боагІарий гІулакх леладу комиссии милице берий цІан.

ХІанз тоалуш йоагІа из. Болх дикагІа бу, берашта Іунал ду малар дІадаьккхачул тІехьагІа.

Корта бохош дола малар меларашта духьал къовсам лоаттабара берригаш а оарцагІа боале дІадаргда вайна юкъера дІаяхача замах юхедиса из зенe гІулакх.

Ю. ЛИ.
Сунженски РОВД уголовни розыска отделене начальника заместитель.

КЪОНАХЧАЛ

Цу бІаьстан хозача сарахьа Грозне эггара дукхагІа салаІа нах гуллуча метте цар сатем лорабеш яр Ленински райисполкома чурча гІулакхий милице отдела коммунист, милице воккхагІа вола сержант Кушнеренко Александр Петровичи, комсомольцаш мугІарера милице болхлой Ашхомафов Айдамир Шхамчеревичи, Коваленко Владимир Филипповичи чубоагІа группа. Шоай гІулакх чакхдоаккхаш бола уж доккхал деш бар иштта хоза, цхьаккха хІама новкъа ца эккхаш салоІача нахах, из бехктокхаме гІулакх кхоачашде Дай-мехко шоайх тешам боларах. Цар дика кхетадора салоІарий вахар, цар унахцІено, сатем лорабар доккхача маІане гІулакх долга. Бакъда, бІаьстан хозача улицаша, сакъердалуча наха уж цІаккха а тІерабахацар хьалхашка латтача декхара уйлашта.

Фе ха деш болча милице болхлошта ховра иштта дукха нах гулбенначa моттиге зуламхой а нийсбала тарлулга. Милице болх бу цхьаццa шу мара деце а майралца, деналца, кадай хиларца шоаш дІабовзийтабар милиционерашa патрульно - постовой ха тІа латтара болх дика бе харца. Коммуниста Кушнеренка а, комсомольций Ашхомафова а, Коваленко а чота тІа бар лийца а герз хьадаьккха а зуламхой.

...Шоай маршрутагІа дукха сих ца луш болхар патрула начальник милице рядовой Ашхомафови милице рядовой Коваленкои. Ший новкъостий болх миштаб хьажа дагахьа цига кхаьчар патрульни группа начальник, милице воккхагІа вола сержант Кушнеренко а. Патрула начальника яьча докладага ла а дийгІа из юхе сецар моттиг зе а дІахо де дезар шийна карарчарна хьалха даккха а дагахьа.

Цу ханна милицейски наряда тІаера, корзагІъяьнна, ювхьа цхьа кхалсаг. Кхераенача цо сихъенна йоахар: «ДІарча гаьнашта юкъе урсаш бе доахка ши хулиган цхьа саг ве гІерташ ва».

— Долле! Сона тІехьа! — команда елар цу секунде коммуниста Кушнеренкос. Ше сиха дІахьедар зуламхой болча. Шоашта тІабоагІа милице болхлой бІаргабайча зуламхоех цхьанне царна тІа а хьожаяь ракета кхессар. Бакъда, цунах кхерабаланзар посте лаьттараш. Сиха юхе гІертар уж зуламхошта. ТІаккха кІаларбараш байдар.

ВоккхагІа волча сержанта А. П. Кушнеренкос шийца рядовой В. Ф. Коваленко а ваьккха лаьрхІар аькхе кхухьа доккха урс бе доаллар лаца. ХІаьта рядовой волча Ашхомафовна тІадиллар герз доаца вож зуламхо кІалхар ца валийтар.

Массехк минута ялалехьа Кушнеренкон Коваленкон тІакхийра урс бе даьллачоа. БартагІа милицена кара ва безам боацача зуламхочоан милице болхлоштен юкъе дов эттар. Корта бохош дола малар менна, эгІаваь зуламхо чІоагІа духьале еш вар, массехк чов йир цо милиционерашта. Шоаш цІийх Іовдалуш боллашехьа самбо приемаш юкъе а йоалаяь хьадаьккхар цар зуламхочунга хинна урс. ТІакхаьчача наха новкъостал а деш зуламхо лаьрхХІа йолча машина тІа ваьккхар. Лаьца воалавир шоллагІа вола хулиган а.

А. СТРЕМОУХОВ,
милице майор.

МАЙРАЛ

Вай мехка эзараш йолча тайпара, цхьаккха а хІаманца белгала йоацача Къилбаседа-Кавказски машиннаькъа Зензели яхача станце укх шера апрель бетта хилар из гІулакх. Герзаца кийчвеннача зуламхочоа духьалъэттар милице болхлои дружинники. Дукхача хана дагара даргдац Зензеле бахача наха Грозный станце милице капитана Боев Василий Николаевичаи Зензели яхача станце 31-ча наькъа дистанце болхлочоа, денал долча дружинника Чаплыгин Василий Федоровичаи карагІдаьнна гІулакх. Вахар ца кходеш, зуламхочун пхорчашта духьал шоай накха оттабаь гражданаш кІалхара а баьха, герз хьадаьккхар цар лирача зуламхочунгара.

Укх шера 7 апреле чу а вена, делкъийна хІама дуаш вагІача В. Н. Боевна хезар ювлача тепча тата. «Фу дола-теш станце хинар, Любочка?» — сесагага а аьнна сиха китель тІа а йийха, станце вахар милице капитан.

Цига дІаккхаьчача цунна дайна сурт ийрча дар. Шийна болча пайданна вагона проводник а вийна, ше лаца гІертача наха герзаца кхерам а тІатувсаш шаьрача ара гІолла къайлавала гІертар зуламхо. Эттача гІулакха лоархІам а баь, станце болхлошта цо тІадиллар гулбенна нах къайлабахар. Гулбеннарашта юкъе дар бераш.

Зуламхочоа ховра саг верах шийна гешт дергдоацилга. Цудухьа бартагІа из каравоалавелга дагадоха дезаш а дацар. МоллагІа шийна хьалхашка нийсвенначоа тепча етта кийча вар маларо вохаваь зуламхо. КІийлен тІа нийсъенна борз санна бирса вар из.

Яьккха тепча бе а йоаллаш милиционер шийна юхе гІертача вокхо массехказа йожийтар ший тепча. Милиционера гІо де баьхкар нах. Цо уж дІакъайлабовлар дийхар: шийца ваьккхар Чаплыгин Василий. Уйла йир капитана: аз гера дІа мел детт кхы а корзагІа варгва зуламхо. ТІаккха цо соцайир новкъа йоагІа машина. Боеви Чаплыгини цунца дІабахар 500 метр гаргга. Цига Іобаьлар. 30—40 метр мара акхарна гаьна воацаш кІотиргa тІехьашка ваьгІача зуламхочо тепча тІа а хьожаяь команда елар:

— ДІа-юха ма хьалаш! Аз тепча еттаргья шоана! Малаш да шо? Боева ше кхераваларa кеп а оттаяь жоп делар:

— Со инвалид ва, хІаьта ер жа Іул дайна лела саг ва.

— Оза хІама йий шуга? — хаьттар вокхо. — Я. Бакъда, машина чу йитай оаха гІаьленаш, — юха а жоп делар капитана. Бера тепча ца хецаш машина йолчахьа бигар зуламхочо ераш. Цунна гІаьле а енна, кІеззига из тийча, тийшача балхаца герзах вайхар цар зуламхо. Иштта каравоалавир цар кхы а дукха зулам де торо йола саг. Милице капитанеи дружинникеи майрал бахьан долаш хилар из хІама.

Къилбаседа-Кавказски транспортни управлене начальника приказах ахчан совгІаташ дир Боевнеи Чаплыгинаи. ХІаьта Зензеле мел вахача зІамигача а воккхача а сага кхы а дикагІа байзар шоай юртара денал дараш.

Василий Николаевич Боев милице балха вера 1968 шера. ХьалхагІа из болх беш вар Зензелерча станце машиннаькъа тІа. Из бІаргавайча дег чу йосс уйла. из санна денал дола нах хила беза-кх Сийлахь боккха Дай-мехка тІом болча хана шоай вахар ца кходеш фашистех лийтараш, халкъа кортамукъал бахьан долаш лийгараш.

— МоллагІча советски гражданина карагІдаргдола гІулакх мара дацар аз кхоачашдаьр, овл милице капитана Боева цу хьакъехьа шийга хаттар дича.

Василий Федорович Чаплыгин хІавз а болх беш ва мотодрезина машиниста гІонча волаш.

Шийх лаьца дувцара дукха тІера вац из майра дружинник. Дукхача дезала да, геттара дика болало, дружинник Чаплыгин Василий Федорович де а доагІаш сий деш ва коллективе, вахача юрта.

Б. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ,
Грозный станце милице линейни отдела начальника заместитель.

ЭВМ-о новкъостал ду технически тІахьожама

МОСКВА. «Автомоскич» яха автомобильни производственни объединени промышленноста цу даькъе лоархІаме ярех цхьа предприяти я. Цун продукци йовзаш я дунен дукхача мехкашка.

СУРТА ТІА: сборочни конвейера обойни отделене ОТК пост. ОТК тІахьожамхо Михеева Фаина дефектах йола информаци ЭВМ дІачулуш йоал. ЭВМ-о из чакх а яккха ше хьагучавоаккхаргва брак ярах бехке вар, хІаьта цунга дефектах бола хоам а бергба. Иштта ЭВМ-о новкъостал ду автомобилаш вІашагІйоххара болх тоабара, хан-ханнахьа кулгалхошка хоам бу технически бахьанаш дувцаш, хІаьта брак яьрех бехке бараш малаш ба дІахойташ а.

Р. ДЕНИСЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

Кортамукъален бIаьшере

Болгаре къахьегамхой дездеш ба доккха цIей — турецки игагIа мохк мукъабаьккха бIаь шу дизар. 1877 — 1977 шерашка вIаши уллув тIом беш хиннаб эрсий салтийи болгарски ополченцаши. ЦIаккха ца хиннача тайпара майрал гойташ цар лораьй Шипкински перевал, тIом баьб Плевени-Стара - Загорай лораеш. Эггара майрагIа дола туркий бIунаш хIалакдарда хьабеллабеннаб дуккхача бIаьшерашка кхыча мехко доал деш хинна шоай мохк бизза мукъабаккхарга бода никъ.

Вежарашха долча шин халкъо цIий Iоахийтача моттиге тIема сийлен памятникаш оттадаьд, хьалъеш латт керда мемориальни комплексаш.

СУРТАШ ТIА: 1). Болгарски къаман - кортамукъален болама цIи хеза волча деятела Василь Левскена оттадаьча памятника юхе. 2). Къаман-кортамукъален болама баьччана Христо Ботевана хетадаьча сурта репродукци.

Централфото—ТАСС surtaш.

Москве—Византия искусства выставка

Пушкина цIерагIча изобразительни искусствай Паччахьалкхен музее 31 май кхаччалца йийлла хургья «Византия искусство СССР гулламашка» яха выставка. Цига хьахьокх Москаерча Паччахьалкхен Исторически музеера, ленинградски Эрмитажера, Московски Кремла, Оружейни палатера, Пушкина цIерагIча музея шийн фондашкара а иштта вай мехка кхыча хранилищашкара а художественни произведенеш.

Цу тайпара выставка Москве хьалхара ю. Цун экспонаташа искусство дукха езараштеи специалисташтеи довзийтаргда Византия культура доккха дакъа. Цо хьахьокх Ширача ханара Руси, хьалхарча аргIе цун йистера къулбехьен лаьтташ долаш, Византийи Константинополь яха цун столицеи шоайла чIоагIа бувзамаш долаш хиннилга.

Выставке иконопись хиларал совгIа шерра хьахьекхай X — XII бIаьшеренашка язъяь 20 совгIа шийн тайпара кхы йоаца гречески рукописаш, ювелирни пилла тIехках, эмалах яь тайп-тайпара хIамаш. Москвичаштеи столица хьаьшаштеи чIоагIа езаеннай выставка.

Игорь БЕЛОВ,
АПН корреспондент.

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА 60 ШУ ДИЗАРГА

Укхаза ваьхав Серго

Мужече дукха эргаш яц шийна гонахьа ядача лоаман кхыча юртел. Цар дар санна гIоза, иразе да цун вахар. Цар дар санна, дог хьесташ да цун бIаьстан баьццара Iалам, цар бешамашкарчар санна, ловзарга баха кийчбеннача мехкарашта тара долаш, шоашта безам тIаувза укхазарча зизаша. ВIалла кер хьал ца бузаш чуувза дог доагIа лоам чура IодоагIа цIена фо... Цхьабакъда, гонахьарча цу башха хозача кхолламал совгIа а цхьаькха хIама да Мужеча наьха безам, уйла шийна тIаозаш. Из да цу юрта юккъе дагIа Серго Орджоникидзе ваьха цIа - музей.

Цу цIен коа дагIар тхо — музея заведующи Далаков Мухьмади сои. Хьамсарча Сергох, 1919 шера кхаь бетта цига лоаман юрта вахаш цо кхоачашдаьча доккхийчеи сийдолчеи гIуллакхех дувцаш дагIача тхона вIалла мишта дахар ца ховш сиха дIададахар ди а. ХIанз мара малх чубиза беце а лакхача лоамий Iино баьдъерзаеш латтар лоаман юрт. Малхбоаленгахьарча лоаман довкъа тIа жовхьара тIадам бисача санна хеталора чубизача малхах къестача цун лошоча зIанарех. Дийнахьарчул дуккха а чIоагIагIа айелча санна хетар, цхьан доккхача гIулакхха ше тIехьадисача санна юрта кIал гIолла дувхьаш чехка додача лоаман Эса гIар а.

Иштта ловзаш додача Эсо сомадаьккха, цу лоаман юрта революцен истори хьадувца дагахьа ураетта латташ санна хет музейна хьалхашка дагIа Серго памятник. ХIаьта, сона хов, дукха дувцаргдар цо тахан мотт хьалувш баларе. Укхаза, музее хьагойташ да Россе Къулбехьен Чрезвычайни Комиссар а ваь Владимир Ильич Ленина вайта Серго Орджоникидзе гIалгIай къаьнача юрта хилар а цо леладаь сийдола гIулакхаш а.

...1919 шу. Из дар Къилбаседа Кавказерча къахьегама адамаша большевикий парте хьалхле а лелаеш Октябра гIулакха тIехьа моастагIашца лира къовсам лоаттабаь шу. Из дар Советски Iаьдал бахьан Тийрка тIара пролетареш гIайтта шу. Из шу дар бIаь шерашка паччахьа Iаьдало шоашта тIалоаттабаь къиза бала дIабаккхара, таханара иразе вахар бахьан контореволюцена духьала нохчаши гIалгIаши лира тIемаш деш хинна шу. ХIаьта Октябрьски Социалистически революце лоаман халкъашта енна паргIато юхаяккха гIерташ тIема низаца тIаверача инарала Деникина духьала лоаттабаьча тIема кулгалдеш вар тешаме ленинец Серго Орджоникидзе. КIаьд ца луш. юха ца воалаш майрра ленински къамий политика кхоачашъеш къахьегар цо. Цхьабакъда, моастагIчун низ совхиларах ханна тIехьашка бовла бийзаб цу шера Серго а цун новкъостий а.

Лоамашкахьа тIехьашка баьнна керда низ кийчбеш бар Орджоникидзе керте латташ хинна большевикаш. МоастагIашта духьала нах гIеттабеш, партизански отрядаш вIашагIъехкаш бар уж. (Из ха — 1919 шера февраль-апрель я Серго укхаза хиннар а). БIаьхача тIемо къебаьча лоамарошз шоай хьаьшашца - большевикашца сискала тIеххьара чIегалг йийкъай, царна гIо даьд. Уж тешар Сергойх, шоаш моастагI эшавергхиларах, Советски Iаьдал котдаргхиларах. Цу шера Мужеча Хакиев Исапа Махьмада цIагIа, ДаьттагIа Исламов Зоврбика цIагIа Iеш хиннав цхьана а хIамах кхераш воаца Серго Орджоникидзе.

ГIалгIайчен шаьрача моттигашка яда юрташ деникинцаша ханна дIалийца яр. Лоамашкахьа долха наькъаш лорадеш ха латтар, Цхьабакъда, цу кхерамеча хана шоаш бовр ца кхераш Терски областерча большевистски подпольецен партизански отрядий кулгалхошцеи бувзам лоаттабе гIодера гIалгIаша Сергонеи цун новкъосташтеи. Царна юкъе а къаьстта белгалбаьнна хиннаб вежарий ГандаровгIар — Эльберди Идриси.

Серго Орджоникидзе цар цIагIа Iеш а болх беш а хиларах ГандаровгIар берригa дезал боа а баь дIабоахаргба аьнна хьакхайкадаь хиннад лоаман ГIалгIайченерча фронта участкана тIавилла хиннача кIайча казакий полковника. Цхьабакъда, цу полковникана шийн дош кхоачашдуденнадац. КIайчагвардейцашта карагIоргйолаш яцар лоаман ГIалгIайче. Из яккха маганзар Деникина бандашта.

Серго Орджоникидзе вола моттиг хьааьнначоа, из хьалаьцачоа массехк миллион сома совгIат лургда аьнна дIакхайкадир деникинцаша. Бакъда цунах а хIама хиланзар. ДоттагIали сийи миллионех доккхагдолаш дацар гIалгIай къахьегама халкъ. Кхыметтел шоай эгтара а дезагIа дола хIама — вахар дIадала кийча бар уж, шоай веза хьаша бахьан, из керте латта большевикаш бахьан. Цу шера укхаза моттигерча нахах вIашагIъеллар цIеча партизаний сотни. Цун командир вар Гандаров Эльберд. Орджоникидзе тIадилла бехктоккхаме тIема декхар кхоачашдара дуккхаза а по никъ баьб лоаман такилгашка гIолла, моастагIчуна тIемаш даьд.

Серго Орджоникидзе шийштабаца Мужеча Iеш волча хана партизаний группо моастагIчох лорабара Эса чIожагIа боагIа никъ. Нагахьа санна кIайгвардейцаш тIабоагIа аьнна хоам хилча. сиха ДаьттагIа Исламов Зоврбик волча дIавугар Серго. Цига цун цIен гаьнайоаццаш сага гургйоацача моттиге хиннача хьагIарча дIалочкъавеш хиннав из. Юкъ-юкъе шийн новкъостаща цига вахаш а болх беш а хиннав Орджоникидзе. Иштта массехказа шийн тешамерча гIончий новкъосталца кIайчара мерий кIалхара дIаихав из. ХIаьта шоай кхы хIама ца хилча лаьрхIа гIалгIай къаман форма тIа а йийха Орджоникидзе мичав хардухьа ГIалгIайчене гIолла нах ахийтаб контрразведкас. Большевикашца бувзам хинна нах оаккхарий хьисапе боабергба оаха, яхаш кхерам тIалоаттабаьб цар.

Цхьабакъда, моастагIчо фунагIа дой а моллагIа кхерам цар шоашта тIалоаттабой а е Орджоникидзе а е большевикаш а бола моттиг гучайоаккхаш хиннац гIалгIаша. Шоай са ца кходеш лорабаьб цар уж. Царца вар Мужечара Гандаров Эльберд. Терски областачурча гIулакхий халкъа комиссара Фигатнера цунна еннача характеристика тIа яздаьд:

«1918 — 1919 шерашка Тийрка тIа цхьана болх барца вовз сона Гандаров Эльберд. Цо хьинаре дакъа лаьцад Советски Iаьдал бахьан лаьттача къовсаме. 1919 шера лоамашкахьа тIехьашка даьннача хана, царщиген цун воша волчеи Iеш хилар Серго Орджоникидзе, Амаяк Назаретян, Филипп Махарадзе, Вассо Элердови сои. Шоайцига оаха мел яьккхача хана доккха хьоашал а дир тхона цар. хIаьта Тийрка тIе дIалацарцеи ГIалгIайчене деникински эскар кхачарцеи хила тарлуш хиннача моллагIча цатоамах тхо лора а дир цар. Новкъост Гандаров Эльберд сона вовз дикагIча оагIорахьара, дика Советски Iаьдала мутIахьа вола гражданин хилара тарра».

Иштта моастагIчох лоравьь гIалгIаша шоай эгтара бочагIа, хьамсарагIа вола Серго, дуп новкъостий. Уж тийшаб цунах. Дика къонгаш даьна тIехьабоалаш санна цунна тIехьабаьннаб уж. Тийшаб уж моастагI эшаргхиларах. Советски Iаьдал котдаргхиларах.

1920 шера марта хьалхарча деношка деникинцашта духьала массанахьа гIайттар лоамарой. Цу хана ЦIе Эскар дар Астрахана оагIонгахьара даьнна моастагI хIалаквеш Нохч - ГIалгIайчен доазон тIакховчаш латташ. Деникина сий лохлуш латтар. Грознера дIаудаш бар цуь бIухой. Цу шера 17 марте город Грозне чуяьлар Гикало командир вола партизански отряд. Цу дийнахьа, 23-ча марта, Грозней Владикавказеи большевикаша хьакхайкадир Советски Iаьдал. Марта тIеххьарча деношка Тийрка области еррига территоре тIара эккхавир моастагIа.

Цу шера кхы цIаккха а юхайоагIаргйоацаш дIаяьлар нохч-гIалгIай мохк баьдберзабаь тIаьхка хинна Iаьржа морхаш. Хьаэттар Советий Iаьдал. Цу шера бIаьстая сийрдача деношка нохчийи гIалгIайи къоаной, кагий нах, бераш гаьнарча лоамашкара, Тийрка йистошкара говрашца, гIаш машиннаькъаш долчахьа тIаухар ЦIе Эскар бIаргаго, Кировеи Орджоникидзеи къамаьлашка ладувгIа, шоай бIаргашца большевикаш бIаргаго. Юкъебувлаш мархIа бехкар, баркал йоахар цар цIеэскархошта.

Шовзткъеи вурийтта шу даьннад цу хана денз. Цу юкъа цIаккха а вицвеннавац Нохч-ГIалгIайчеи берригача къахьегамхошта санна, Мужечарча наха а шоай хьамсара Серго. Цун цIи лелаеш я укхазара колхоз. Цун цIи лелаю укхазарча пионерски дружинас. ХIаьта, шоай эгтара бочагIа дола хIама лерхIаш лелаю цар юрта Орджоникидзе ваьхача цIенах хьаяь музей.

Дукха нах хул музее массаза а. Духхьал вай республика юрташкара баьхка ца Iеш мехка дуккхача а городашкара нах а ух цунга хьажа. ХIаьта музейга хьажа ухаш бола нах къаьстта дукхагIа ба Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача укх юбилейни шера. Царех цхьанне, москвичкас Мальцевас отзывай книжка тIа яздаьд:

«Орджоникидзе ЦIагIа-музее хинай со. Сона чIоагIа дика хийтар укхаза, гаьнарча юрта революцен истории из вIаштIехьъяьккхарийн иштта йоакхо еш хиларах. Боккхача безамца а теркамца а ладийгIар аз Орджоникидзеи цун соратникийи революционни гIулакхех лаьца тхоашта дийцачунга».

...Серго памятника улув латтача баьццарча гIанда тIа каст-каста Iохайша багIаш хул Мужечара къоаной. Царга ладувгIаш хул кагирхой. ХIаьта цу къоаношта юкъе хул юрта почтальон Гандаров Эльберда Махьмад а. Шийн да санна Орджоникидзена уллув волаш лийна веце а цун а да Сергох лаьца дувца.

— ЗIамига вар со, пхи-ялх шу мара даьнна хургдацар са Серго тханига Iеш хиннача хана, — йоахар Махьмада. — Бакъда, дика дагадоагIа сона тхоаш цо хьийста. Сабаре вар из. цIнимхара вацар, шийга цхьаккха сагото йоацаш санна хоза велакъежаш вар. Цу хана-м се зIамига хиларца сона дика ха а хацар гонахьара гIулакх. Бакъда, цаI-м ховра: нах сагота болга. уж хала бахилга. Кхыметтел фатагена лампа сага йиш йоацаш нах дукха бар юрта. Школа яцар, лор вацар, цIенолгаш зIамига. баьде дар. Вахар эргадаргда, нах паргIатбаргба Советски Iаьдал эттача, йоахар Сергос. Цо яьхача бесса хила а хилар из. Йоккха паргIато ера наха Советски Iаьдало.

ХIанз Мужеча сийрда йоаг электрически лампаш. Сийрдача, доккхача, паргIатача цIеношка бах нах. Укхаза болх беш я наха унахцIено лораю медпункт, 2 тика, 2 библиотека, клуб, юкъера школа, барзкъаш тега цех, почтови отделени. Юрта хьалкхийнай шийн интеллигенци: лораш, хьехархой, агрономаш. Сунженски районе дикагIъярех я Орджоникидзе цIерагIа йола колхоз. Берригa советски нах санна. хьинаре къахьегаш Октябра цIейна накъаболх цу колхоза кхаш, хьайбаш леладераш. Цар массане а боча йолаш дагакхоаб Сергой цIи. Яхаргья из цIи цар тIехьений дегашка а.

Ю. КУРСКИЕВ.

ХЬАДАЬД КЪОНАЧА ГОВЗАНЧАША

В. И. Ленина цIерагIча культура Двореце хьа а йийлла болх беш я Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хетаяь профессионально - технически училищай дешархойи болхлойи, техникумийи школайи дешархой технически художественни творчества, рационализаци изобретательстваи выставка. Укхаза гойташ я тайп-тайпарча машиний, механизмай моделаш, бе-бе инструменташ, прикладнойи изобразительнии искусства произведенеш.

Таханарча дийнахьа Нохч-ГIалгIай профессионально-технически дешара системе болх беш я Ерригсоюзни рационализаторийи изобретателийи общества ткъаь пхиъ юххьанцара организаци. Царна чувоагIаш ва виъ эзар совгIа саг. Духхьал дIадахача цхьан шера цар кийч а яь вIаштIехьъяьккхача 140 рацпредложенех дешара-производственни процесса 100 предложени юкъеяхьарах 15 эзар сом гаргга пайда баьннаб. Царех толашагIа йолчарех выставке хьажа баьхкараш та дувца кийча ба экскурсоводий декхараш кхоачашдеш бола къона рационализатораши изобретателаши.

Юхасеца латташ наха дукха ха йоакх дешархой знаней хоадам бола боарам къоастабара йолча «Экзаменатор» яхача болх беш йолча моделага хьожаш. Иштта наьха безам тIаозаш я СГПТУ-3 дешархоша П. Дементьевеи И. Малимоновеи технически творчества кружоке хьаяь «Буратино» яха дийначоа тарйола теник а.

Выставке йоккха моттиг дIалоац № 2 йолча технически училищаи № 9 йолча профессионально-технически училищаи дешархоша кийчъяьча живописа, графика, скульптура, декоративно-прикладной искусства произведенеша. Цар авторашт тайп-тайпара профессеш йола а бе-бе ха яьнна а нах ба. Цхьабакъда уж кхотабаьр юкъара цхьа безам ба — шоай мукъа мел йола ха цар дIалуш йолча искусствацара бIайха безам.

Деша багIача хана техническии творчества кружокашка дакъа лацар, балха бахача царна дика производственникаш хила гIо ду.

В. ВАХАЕВ.

Сурта тIа: выставка зале.

Н. КОБИАШВИЛЕ сурт.

Социалистически мехкашкара хоамаш

ДОТТАГIИЙН БОЛАМАШ

Чехословаке массови информаце средстваша хIара денна Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дизара сийна мехка заводий, фабрикай, учреждений коллективаша тIаийца декхараш хьакхайкаду. Цар ларде улл болхлоша яь эзараш предложенеш, новаторийн изобретателийн творчество.

Маьхера боламаш дIадоладир 1600 совгIа йолча чехословацко - советски доттагIлен Союза организацешеи чехословацко - советски доттагIлен цIи лелаеча коллективашеи. Цар лаьрхIар, масала, 8.5 миллион крона материалаш кхое, мах боацаш 156 эзар сахьата болх бе. 110 коллективо СССР-а лаьрхIа заказаш кхоачашдеча шефство лелаергйолаш я.

(Прагопресс — АПН).

ЛОАМАШКАРА КЕРДА ГIИШЛО

Байдраг яха фун лаьрхIа жа леладу йоккха госхоз хьалъеш я Монголе Баянхонгорски аймаке советски специалистий гIонца. Цо кхы а дукхагIа хулийтаргда лакха продуктивность йола фун лаьрхIа хьайбаш леладу боахамаш.

Укхаза хьалъеш я хIараяр 600 жийна лаьрхIа хьайбаш леладу 50 помещени, цIунтошта лаьрхIа 26 навес. Хьалъе лаьрхIай ветеринарни лаборатори, дарбан - доакъар далара пункт, складаш. Цун юхха — нах баха район, ши этаж йола цIенош. школа. больница, детсад. Лакхача лоамашка халача хьалашка мухь дIатIакхахьа безаро новкъарле яц гIишлонхошта. Цар декхар тIайийцад — ханал хьалха Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дузаш госхоз йистеяккха.

(АПН).

УНИВЕРСИАДА-77

Августе Софие VII Дерригдунен студенчески ловзарий сийна цIи лотаергья. ХIанз Болгаре ловзараш дика чакхдаргдола хьалаш вIаштIехьдахара дерригa низаш оарцагIдаьха балхаш деш латт.

Хьалъеш латт дешара-спортивни комплекс — «Универсиада-77». Цун чуйоагIа кхоъ къайла зал — яйга атлетически спортивно-гимнастически ловзараштеи, иштта тенниса лаьрхIаи. Комплекса дийллача гIирсашта юкъедоагIа яйга атлетика тренировочни стадион, ялх теннисни корт. баскетбольни, волейбольни, гандбольни шишша площадка.

Цул совгIа, хьалъеш латт хьаьшашта лаьрхIа 3000 моттиг йола спортивни зал. Христо Ботева цIи лелаергья цо. «Универсиада-77» йистеьнначул тIехьагIа из дIалургья В. И. Ленина цIератIча Лакхехьарча машинно - электротехнически института.

(София-пресс — АПН).

«КЕМАШТА ЛАЬРХIА КЛИНИКА»

Балтике йоккхагIйолча кемашта ремонт еча Гданьски верфашка «Гончаров» яхача советски траулера - чкъаьрий завода ремонт е йолаелар. СССР-ера 200-лагIа кема да из Гданьске докашка юкъерчеи капитальнии ремонта оттадаь. Верфа коллективо ханал цхьа бутт хьалха дерригa балхаш чакхдаха, аьнна декхар тIайийцад.

Иштта кхыдолча советски кемашта ремонт яра ха а лоацъергйолаш я — из вIаштIехьдоаккхаргда социалистически польски кагирхой Союза заводской организаце.

(Пшиязиь — АПН).

ОРДЕН ЛЕЛАЮ ХОР

Дуккхача хана денз Венгри цIи хеза я шийн хоровой культураца. Дуккха нах юкъебоагIа из искусства тайпа дегIадоаладара, наха иллеши ашараши езаялийтара доккха дакъа юкъедихьад Бела Барток, Золтан Кодай санна талант йолча композитораша. Заводашка, учреждениешкеи, кооперативашкеи, школашкеи, вузашкеи йолаш я ширача ханара иллей традицеш йиц ца йолийташ лораеш йола эзараш самодеятельни хоровой коллективаш.

Дукха ха йоацаш музыкальнии хоровойн искусства пропаганда еш даьхача толамех ВНР Президиумо 30 ша даьнна венгерски радиои телевидени хора еннай Къахьегама ЦIеча Байракха орден.

Цу художественни коллектива репертуаре операш, ораторейш, кантаташ, иллеш да. Уж оал цо эггара йоккхагIйолча «концертни зале» — эфире. Диъ шу хьалха Париже, дунен халкъашта юкъерча конкурсе хоро хьалхара приз яьккхар. ДIаязъяь цун музыкальни произведенеш дунен 40 мехка дIакхухьийт.

(АПН).

«Терека» котало

Футбол мел езараш гIадбугаргболаш кхаь кхьачаб вайга Душанбера. Самардийнахьа мехка футболах йолча чемпионата аргIанарча туре цига моттигерча «Памираца» ловзаш яр «Терек». Хьалхара лига хьаьчача дийнахьа денз цу лиге ловзаш а низ бола коллектив санна ше дIайовзийта а йола из команди счет 2:0 а йолаш эшаяьй «Тереко».

ВIашагIкхетар дIадоладенна а алале вай футболистий хьалхарча атакех цаI фусамдаьй наIарашка бургац чутохаш чаккхъялар. В. Литвинова теха бургац «Памира» вратара карара а ийкха шийга хьакхьачача гIалат валанзар А. Чихладзе. Хьалхара тайм фусамдаьша шоашта могар дарах цхьа бургац совле «Терекага» а йолаш чаккхъялар.

ХIаьта шоллагIча тайме ловзаш ворхI минут ялале, «Памира» ши защитник говза Iеха а ваь, шоллагIа бургац чутехар юха а А. Чихладзе вар. Иштта укх сезоне кхыча городашка ловзаш шозлагIа котбаьлар вай футболисташ. Соахка цу тайпара толам цар цкъаь-цкъа баккха вIаштIехь ца далар теркалдича, гуш да укх шера «Терек» хьалхарча лиге дикка хьакхаштагIа ловза яьннилга. ХIанз турнирни таблице йисхагIча моттиге я «Терек».

**Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 МАЙ
I-ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Зурманчаш, мичад шоI» 10.15 — ДIалокх Грузински ССР халкъа артистка Яшвиле. 10.45 — «Вай биографи. 1946-гIа шу». 14.00 — «Хьа къахьегам — хьа сийле». Кинопрограмма. 15.00 — В. Маяковский. «Дийна волаш санна вахарца». 15.45 — «КПСС XXV съезда соцамаш кхоачашдергда вай». Репортаж. 16.46 — Удмуртски АССР. «Италмас» яхача иллейи халхарийи Паччахьалкхен ансамбла концерт. 17.15 — «Хьа вахаре книжка». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Миллионий ленински университет. «Советий балха хьакъехьа КПСС XXV съезд». 18.45 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 19.05 — «Художники хан». Скулптор Бекиче» (ГСТ). 19.25 — «Куртизанкай къагар а къела» яха телевизионни дуккха серийни художественни фильма премьера. Франци. ИньлагIа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Останкино концертни студера Расул Гамзатова поэзе сайре. Йистеьлча — кердадараш.

II-ПРОГРАММА

18.00 — «Аккача саьрчий а Iуна Кармазина а хьакъехьа» яха документальни фильм (ГСТ). 18.15 — «Iалама доттагIий телевизионни клуб» (ГСТ). 18.45 — А. Хачатурян. «Гаянэ» яхача балетацара сюита. ДIалокх СССР Паччахьалкхен симфонически оркестро (ЦТ). 19.00 — «Сеньтра денз Луаре кхаччалца» яха кинопрограмма (ЦТ). 19.25 — «УнахцIено» (нохчий меттала). 19.55 — Киножурнал (ГСТ). 20.05 — «Иллеш доах Ирина Богачева» яха фильм-концерт (ГСТ).

27 МАЙ
I-ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Книжка хьа вахаре». 10.15 — «Шин дийнахь тревога яр» яха художественни фильм. 11.40 — Миллионий ленински университет. 14.00 — Химиккий Денна йола документальни фильмай программа. 14.50 — «Исторе оагIонаш». «Къаьнарча Риме». 15.15 — Шахматни школа. Разряднийкий класс. 15.45 — «Седкъа» яха берашта дола Iилман-популярни киноальманах. 16.30 — «Объектив». 17.00 — «Москва а москвичаш а». 17.30 — «Оаккхарий хьакъехьа бараштa». Ленинградера передача. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Саги закони». 18.45 — Оренбург — Союза малхбузера доазув чха газопровод юллаш боаххарех дола «Интерклуб» яха дувцар 19.35 — «Куртизанкай къагар а къел а» яхача телевизионни дуккха серийни художественни фильма премьера. Франци. ПхелагIа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (М) — «Динамо» (К.). «Динамо» яхача Центральни стадионера передача 23.00 — «Илли. Романс. Вальс». Йистеьлча — кердадараш.

II-ПРОГРАММА

18.00 — Бераштa дола телевизионни фильм. 18.15 — Нохч-ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.35 — Хьамсарча города юхь (нохчий меттала). 19.05 — ТIехьавусаш юха цхьаккха хила йиш яц. Города Назранерча бахача наха эша гIулакх деча комбинатера фоторепортаж (гIалгIай меттала). 19.15 — Республикански музыкальни училище дешархой отчетни концерт. Йистедаьлча — кердадараш.

РАДИО

26 МАЙ

6.30 — ТIехьабусараш а боацаш болх бе беза. «Хьайбаш леладерий хьокхамаш тайп-тайпара хIанад?» Сунженски районера передача (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Музыкальни инструментий ашараш (гIалгIай меттала). 8.40 — «Шоана, кхалнах» яха радиожурнал (гIалгIай меттала). 9.15 — Хоржамашта накъадолхаш. «Боккха тешам» яха зарисовка (гIалгIай меттала). 9.30 — «Атагинский» совхозерча доярках Косумовай Заурех йола корреспонденци. 9.40 — Ашараш. 9.45 — Химиккий Денга. СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химзаводера передача (гIалгIай меттала). 17.00 — «Илли—тха тешаме доттагIа» яха концерт. 17.25 — «Дего хьехарах» (нохчий меттала). 17.45 — Ялаташ чуэцара кхы тIа гIулакхаш дарах бола партен правительстван соцам кхоачашбар. Беседа (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

27 МАЙ

6.30 — КПСС XXV съезда соцамаш кхачашде. Исхалий ду тха доаккха жа лоргаш латт. Шелковской районера передача. 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Даьхенах дола иллеш (нохчий меттала). 9.15 — «Атенст» яха радиожурнал (гIалгIай меттала). 9.35 — Ашараш. 9.45 — Специалиста беседа. Комсаш лелаерий ахканарча балхий комплекс (гIалгIай меттала). 17.00 — ДоттагIий оазаш. 17.15 — «Литературин Нохч-ГIалгIайче» (нохчий меттала). 17.30 — Советски Эскара бIухой письмоех дола концерт (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий. нохчий, гIалгIай меттала). 18.30 — «Сайранара Грозный» яха радиовыпуск. Горсете гIолла.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка кIезиг-дукха догIа а делхаш, малхбузехьара секунде 5 — 10 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 22 — 27, Грозне 24 — 26 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча хана догIа а делхаш малхбузехьара секунде 5 — 10 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 8 — 13, дийнахьа 14 — 19 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурая отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05127. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4002.